

Imbourc'h

E koun Perig Keraod

Niverenn 339

31 a viz Mae 1998

BLENLAVAR

Gortoz a reomp atav un niver a skodennoù a-berzh izili 'zo eus "Keneiled Imbourc'h".

Evel ma lavaromp bepred, ezhomm hon eus skoazell an holl izili evit gellout kenderc'heil gant hol labour, er mare-mañ dreist-holl, pa rankomp nevezin, evit darn, stal-labour ar gelaouenn hag an embannadurioù. Un tu da skoazellañ ar gelaouenn eo prenañ an oberennoù a-ziforc'h embannet gant ar gelaouenn, evel al "Lexique" aozet gant Jil Ewan, ha deizlevr diwezhañ Youenn Olier, hini ar bloavezh 1958 (91 lur, gant ar mizou-kas) ; amañ kevret e lakaomp ur roi eus darn ag embannadurioù a c'heller pourchas digant "Keneiled Imbourc'h".

Klask a raimp, en amzer-da-zont, diorren lodenn etrekeltiek ar gelaouenn, da skouer, oc'h embann muioc'h a rentaoù-kont diwar oberennoù gouestlet d'an danvez keltiek. E-touez an oberennoù nevez degemeret e burev ar gelaouenn, lakaomp, ez eus ur *Yezhadur Kembraek* aozet gant Y. Gueheneg, hag embannet gant *Preder* (19 Park ar Maen-Meur, 29 700 Plomelin), ha *Deizlevr* Ambrose Bebb, ur brogarour kembreat eus an etrevezh-brezel, ma komz ennañ eus e zarempredoù gant diazezerion *Breiz Atao* ha *Gwalarn*. Burutellet e vo an oberennoù-mañ en niverenn da zont eus "Imbourc'h" a vo un niverenn ordinal.

Perig Keraod ha Gwilherm Dubourg, dirak iliz Sant-Jermen
e Roazhon, d'ar sul 11 a viz Kerzu 1963,
da geñver pred "Al Liamm" ;
en a-dreñv e verzer Elen Huon hag Elen Mazhe

E KOUN PERIG KERAOD

E miz Kerzu 1997 e voe lidet obidoù ar stourmer Perig Keraod ("Giraud", a gav din war ar marilhoù-stad). Herzel a rae ouzh ar c'hleñved abaoe meur a vloaz, ha gellet en doa krediñ d'ur mare e vije trec'h dezhañ, hogen ne voe ket hor c'hile, daoust d'e nerzh-kalon, evit faezhañ an tonkadur.

Ganet e oa Perig Keraod pevar-ugent vloaz 'zo e pastell-vro Pondivi, evel Roperzh ar Mason e-unan, hag eveltañ ivez e oa perzhiek e hengoun ar Chouanted o doa en em gannet er c'horn-se kant-hanter-kant vloaz a-ziagent.

E Pariz avat en deus bevet ar brogarour-mañ, ha er gêr-se eo en deus gounezet e vara. E-pad meur a zek vloaz en deus labouret en ur vavdiernezh e Pariz, hep kas pell e redad a gargiad stadel ; evel ma fisklerie din ur wech, re anavezet e oa evel stourmer ha broadelour brezhon evit bezañ deuet mat d'e holourion en amaezhiezh gall.

Daoust ma oa en oad da gemer perzh en emsav e-pad ar brezel, ne glevis anv anezhañ evel stourmer brezhon nemet adal ar bloaz 1945, pa savas e strollad skauted vrezhon, a voe roet dezhañ da anv *Bleimor*; bez' e oa "Bleimor", e-giz ma ouezer, anv-pluenn ar skrivagner Yann-Ber Kalloc'h, barzh gwenedek ha katolik eus deroù ar c'hantved, ganet en enez Groe, e 1888, ha marvet e Bro-C'hall e 1917, war an talbenn, e-pad ar brezel kentañ, evel un isletanant en arme c'hall, hag eñ, a-hend-all, broadelour hag emrener breizhat, nemet war un dro gounezet da dezennoù Maurras diwar-benn politikerezh ha sevenadur, a-du, dre vras, gant an hengounelouriezh.

An anv en doa roet ar stourmer-mañ d'ar strollad savet gantañ a-hend-all, a ziskouez mat e felle dezhañ bezañ koulz stourmer kristen ha stourmer brezhon. E devoud e kemeras beleion evel an Tad J. Chardonnet ha Yvenn Troal perzh en obererezh e strollad skaoted, a oa kristen a-gefridi.

Bezef pe vezef, hag eñ kristen a-c'houez d'an holl, e c'hoarias ar strollad-mañ ur roll pouezus a-walc'h en emsav, hogen dreist-holl e rannbarzh Pariz. Klasket e voe, moarvat, sevel kevrennoù e Breizh, e Roazhon pe e Kistreberzh, zoken, hogen biskoazh ne dizhas an aozadur gwirizennañ e neb lec'h, nemet e Pariz end-eeun, evit darn, moarvat, dre m'edo an diazezer hag ar renerion annezef e Pariz. Forzh penaos, ha war ar marc'had, ne c'hellje ar strollad-mañ bezañ en em ledet nemet diwar-goust ar "Scouts de France", a vode an holl skaoted e Breizh d'an ampoent.

N'em eus anavezef nemeur izili ar gronnad breizhat-mañ nemet er bloaz 1950-1951, pa oan kelenner e rannbarzh Pariz, ha da geñver beajoù a ris e kêrbenn Bro-C'hall. e dibenn ar bloavezhioù pemont. Neuze em boa bet tro da gejout gant Perig Keraod, e KêrVreizh dreist-holl, pe da geñver diskeladegoù broadelour, e Pariz bepred, hep skoulmañ gantañ, avat, darempred a-ziforc'h, brientek na padus ebef. Gwir eo ne oan ket e chal d'ar mare-hont gant ar stourm evit ar feiz kristen.

Padal, oc'h adlenn va deizlevr eus ar bloavezhioù-hont, e veizan hiziv e voe penndalc'hus, evelkent, roll ur stroll evel *Bleimor* er bloavezhioù hanter-kant, pa rae reuz arvell ar skritur el luskad sevenadurel brezhon, rannet neuze etre dalc'hidi ar reizhskrivadur peurunvan, broadelourion anezho, bodet e *Kuzul ar Brezhoneg*, hag ar strolladoù rannvroelour,

dastumet e *Emgleo Breiz* ha *Kendalc'h*. Evit gwir e voe arbennik emzalc'h ar stroll savet gant Perig Keraod en degouezh-mañ e-keñver tabut ar skritur, peogwir e klaskas da gantañ, d'ar c'houlz-hont krouiñ ur skritur peurunvan nevez, daskemmet ha gwellaet, da soñj ar re o doa hec'h empennet, e-lec'h ma oa an "th" erlec'hiet ouzh ar "zh", ur skritur a oa herouezet dreist-holl gant un ezel eus *Bleimor*, a oa Alan Raude e anv, a orin gwenedat e-unan, ganet e nevez Groe. Un toullad pennadoù, e galleg, a voe embannet er gelaouenn SKED, renet gant Perig Keraod, war an divoud-se.

Bezef a vezo, an arnod-mañ da zaskemm ar skritur peurunvan a voe kaset da benn a-barzh ma vije erru brezel ar skritur en e varr-uhelañ, ha dilezet e voe pa voe anat d'an holl, ha da izili *Bleimor* ivez, e oa mennad al luskad nevez-rannvroelour, e sigur arvell ar skritur, dispenn an emsav sevenadurel broadelour. Ar stroll *Bleimor*, avat, an hini kentañ eo a argadas an talbenn kempennelour, o nac'hañ daskoriñ da *Emgleo Breiz* frouezh ar gest a veze graet bep bloaz, da geñver gouel Sant Erwan, e pep lec'h e Breizh, hag e-touez ar Vrezhoneg er-maez eus Breizh. E-lec'h kas an arc'hant dastumet da *Emgleo Breiz* en o daskoras Perig Keraod war-eeun da *Kuzul ar Brezhoneg*. Ur c'hamdro en emgann evit ar mennoz broadel e voe an taol-hardishegezh-se er bloavezhioù 1956-1957; ha krennus e voe evit disoc'h an emgann-se a-c'houdevezh.

*** **

Dezev Perig Keraod o sevel ar stroll skaoted vrezhon *Bleimor* e oa stummañ yaouankizoù breizhat evel frammataerion - ur c'herienn ijinet gant Meven Mordiern, nemet a chome anav-mat d'an emsaverion neuze c'hoazh - e sell d'un danvez broad vrezhon

gristen adsavet. A-benn pourchas d'ar yaouankizoù-se hevelep stummadur eo e oa bet krouet ar gelaouenn SKED, a oa arouezger ar sturienn : *Sevel Keltia Evit Doue*, un talbenn 'ta, a zispleg mat mennad an oberour brezhon o tiazetañ ar gronnad *Bleimor*, hag ar finvez a roe dezhañ.

Dont a reas ar gelaouenn-mañ er-maez etre hañv 1947 ha goañv 1953-1954, e korf dek niverenn bennak, evel ur gelaouenn broadelour ha kristen, nemet, ouzhpenn, o lakaat ar skog war an etrekeltiegezh, m'en em harpas warni ivez an holl strolladoù brezhon a voe krouet dres goude ar brezel (ar mennad-se a oa ivez d'ar gelaouenn "*Al Liamm*" kentañ a oa bet savet e Pariz ivez e 1946.)

Ne c'hellomp ket er pennad berr-mañ dezrevell kement a voe embannet e-barzh *Sked*, na dezrannañ an danvez anezhi, o termeniñ an dodennoù pennañ a voe meret enni. Pezh a ranker gouzout hepken eo e veze embannet ar gelaouenn evit harpañ oberenn ar Skaouted vrezhon, *Bleimor*.

Moulet e oa bet ar gelaouenn SKED. Hogen, moarvat, e oa re vizus hec'h embann er stumm-se, ha rankout a reas paouez a zont er-maez etre 1954 ha 1958, en abeg da briz uhel ar moulañ en amzer-hont ha na c'helle ket bezañ paeet nemet gant al lennerion, hag ar re-se re zister an niver anezho.

Embannet e voe adarre an dastumadenn, koulskoude, nemet, en ur stumm muioc'h dilorc'h, - en ur frammvent brasoc'h, avat, - etre 1958 ha 1966, ha dindan un talbenn nevez a oa *Sturier Yaouankiz, Périodique des Jeunes Bretons*, a zeuas da vezañ, evit echuiñ : *Sturier, Périodique des Jeunes Bretons* ; a-benn neuze e oa deuet ar gelaouenn da vezañ 'organ'

un aozadur skaouted nevez : *Skaouted Europa*, ma oa bet Perig Keraod unan eus an diazezerion anezhañ, nemet a gedanave Breizh evel ur rannvro europat leun-perzhiek, a live gant Bro-C'hall. Kement-se, atav, eo a voe displeget pa voe graet anv eus an aozadur nevez evit ar wech kentañ.

Ne c'hellan ket hiziv, a nevez, sevel istor an arnod-mañ da gevanañ *Bleimor* ouzh framm un aozadur a emvenne bout europat. Pezh a zo kredapl a-walc'h eo e oa bet kemeret an talbenn nevez-mañ, "*Skaouted Europa*", dreist-holl, dre ma ne oa ket tu da skrapañ digant ar "*Scouts de France*" an talbenn a oa dezho er C'hwec'hkogn, hag int harpet gant an eskibion diwar neuze. Mennad pennañ ar C'hallaoued a grouas an aozadur nevez a oa taliñ ouzh 'modernouriezh' an aozadur kent ; ar wirionez eo e oa eus ar C'hallaoued a voe e deroù ar "*Scouts d'Europe*", da gentañ, hengounelourion ha riezourion c'hall a bep hent. E devoud e tiboufas an arnod-mañ war ur c'hwitadenn, evit pezh a zo eus ar spered breizhat, da vihanañ, evel ma c'helled gedal, adarre, peogwir e voe Perig Keraod diskarzhed, a-benn ar fin, eus poellgor-kreiz an strollad en doa kenlabouret da sevel.

Moarvat e voe kiriek d'an droukverzh-se dic'halloud Perig Keraod da gavout e Breizh yaouankizoù a vije bet war un dro kristenion hag a spered breizhat a-hend-all. An abeg pennañ d'ar c'hwitadenn e voe enta digravezekadur ar gevredigezh kornogat, en em ziskouezas e Breizh, hag en emsav, ken abred hag e Bro-C'hall hec'h-unan adal dibenn ar bloavezhioù pemont. Ar pezh a gadarna ar goulakadur-mañ ez eo dres e tilezas an holl yaouankizoù breizhat a gemeras perzh en obererezh kentañ *Bleimor* an uhelvennad kristen er bloavezhioù

war-lerc'h ; hini ebet anezho ne zalc'has da eorizh ur Vreizh pe ur Geltia deuet da vezañ kristen en-dro, hini *Feiz ha Breizh*, a oa bet hini diazezer *Bleimor* ; oberiant e voe ar re yaouank-se en emsav, en amrizh aozadurioù ha luskadoù anezhañ, met politikel-rik, a-wechoù enebet ouzh ar Feiz, e voe o obererezh ; c'hoari a rejont a-wechoù ur roll pouezus en emsav, hogen adarre, hep derc'hel kont eus uhelvennad ur Vreizh kristen adsavet.

E 1960 e oa krog enkadenn ar feiz da anadiñ, da heul ar Goursened diwezhañ, ha rak-se en doa soñjet hor c'heneil e oa dav skoilhañ emled ar 'vodernouriezh' e-touez kristenion hon amzer, - ur vodernouriezh 'ta a oa anezhi unan gant ar "gnôsis" kantvedel a venn bepred en-dro en em silañ en Iliz, ha kement-se adal an deroù, hag hi paret ken abred hag ar c'hentañ kantved goude Hor Salver, - pa oa bev c'hoazh sant Yann, - dre ma oa ar "gnôsis"-se, adarre, war var da vougañ ar feiz abostolel e-touez ar gristenion. Gwallduadur an digravezelañ a stage d'ober e reuz e strolladoù an "Obererezh Katolik", ha peurgent, er "Scouts de France" ma oa manet *Bleimor* sterniet ennañ mui pe vui betek neuze. Se a verkan evit diskleriañ perak e kenoberias Perig Keraod gant izili all eus frammoù ar "Scouts de France" manet katolik er C'hwec'hkogn, - nemet siwazh, lavaromp se a nevez, riezourion c'hall anezho, bourc'hizion c'hall hengounel a-hend-all, - da lakaat en e blomm an aozadur nevez rakveneged uheloc'hik, a oa mennet da herzel ouzh diskar an uhelvennad kristen en aozadurioù yaouankiz emskritellet kristen.

Er penn-kentañ, sur-mat, - adlavaromp se, - dre m'en em gave Perig Keraod e-touez diazezerion an aozadur anvet "Scouts d'Europe", e voe dalc'het kont, ent-furmet da vihanañ, eus dibarelezh Vreizh,

hag aotreet da *Vleimor* ur seurt dezvad europat e gounid "rannvro Vreizh". Betek er bloavezhioù 70 e treistpadas un nebeut gronnadoù a spered brezhon, e Roazhon, zoken, da skouer, e-lec'h m'en em gave e penn unan eus ar gronnadoù-se ur c'houmananter d'ar gelaouenn-mañ.

Hogen, evel maz eo kaer gortoz, dehouelourion c'hall eo a yae d'ober frammoù pennañ an emsav nevez, hag evel ma n'eus tu ebet da zizonañ ar rumm-tud-se diouzh ar riezouriezh c'hall arrizhelour, en em gavas Perig Keraod, abred, en ur saviad digenvez, a voe kiriek d'e gimiad diouzh an aozadur, hag eñ rediet neuze da reiñ e zilez eus ar c'hargoù en doa dalc'het ennañ. E peseurt plegennoù e c'hoarvezas an drouziwezh-se, n'oufen ket lavarout evit ar mare, met soñjal a c'heller e oa didec'hus e gimiad adal an deroù.

Evit an abegoù holl am eus displeget enta ne voe ket tu da sevel e Breizh un emsav yaouankiz a spered broadel ha kristen, a c'hellje bezañ bet keñveriet ouzh *Urdd Gobaith Cymru* (nemet e tlefed resizañ ez eo kollet ivez ar spered kristen diles, diwar vremañ, gant an aozadur kembreat, a dennfe kentoc'h da *gKendalc'h* e Breizh hiziv an deiz).

Evit gwir, diaes eo mediñ trevadoù fonnus en ur gouelec'h, ha ne weler ket penaos e c'hellfe un aozadur yaouankizoù kristen bleuniañ er-maez eus ur gristenezh, aet da get en hon amzer, da nebeutañ er renkadoù poblek ha led-poblek ; deuet eo ar feiz 'abostolel' da vezañ, er C'hwec'hkogn, afer ur c'hendere bennak a vourc'hizion hengounel ha n'emañ ket an izili anezhañ, nemeur, e chal da avielañ a-zevri ur gevredigezh hollet m'emaint en he bleud enni, diouzh ma tennont glad ha bri diouti, ken e vironn ar feiz evel ur meni kealiadurezh renkadel a ro dezho

hepken boz, lorc'h ha koustiañs vat e-leizh.

En em gavout a rae Perig Keraod paket en un trapped hag eñ enket etre ur werin vreizhat digristenet hag ur vourc'hiziezh c'hall trellet ha trelatet gant ur riezouriezh c'hall revegus, - nemet diskiant, koulskoude, e meizframm ar feiz hag ar stuzegezh kristen.

N'eus forzh penaos, ur gentel a zo da denañ diouzh an emgannoù kollet-se, ha rak-se e vo ret, un deiz, ober an istor anezho.

*** **

Dre m'edo o vevañ e Pariz n'em eus ket bet a zarempredoù nes gant Perig Keraod biskoazh. Padal em eus kejet gantañ bep an amzer e Breizh, dre m'en doa prenet un ti war aod Ploeneg, e Porzh-Poullan, un div lev bennak diouzh Gwaien. Setu, pa vezen o ren ehanou an hañv er C'hab e c'hoarveze ganin mont d'e weladenniñ war an aod-se.

Koumanantet e oa hor mignon da "Imbourc'h" abaoe pell, dreist-holl avat, a gav din, adal ar mare ma oa deuet d'en em staliañ e Roazhon, war e leve. Neuze en doa bet tro da gemer perzh en un emvod eus "Kristenion Breizh" du-mañ er gêr end-eeun, e dibenn ar bloaz 1988, pa oan-me bet dalc'het em c'hamb e-pad c'hwec'h miz da heul ur gwallzarvoud karr-tan c'hoarvezet d'an 13 a viz Here eus ar bloaz-se.

A-hend-all, e kejen gantañ dreist-holl e emvodoù an emsav, er c'hendalc'hoù etrekeltiek, da skouer (evel ur seurt kelaouenn etrekeltiek e oa bet savet SKED) ; ar wech diwezhañ ma oan en em gavet

gantañ e oa un tri bloaz bennak a zo, e "Kendalc'h etrekeltiek" An Oriant. E diskar-amzer ar bloaz 1993 e oan degouezhet gantañ ivez en ur pred a oa bet kinniget d'un nebeut emsaverion gristen, -Yann Bouëssel du Bourg hag eñ e-unan, en o zouez, - gant "Keneiled Kistreberzh", ur c'hevredad kadoriet gant Frañsez Marker.

Abaoe kalz bloavezhioù, evel ma verken, e oa koumanantet da *Imbourc'h*, a lenne gant aked ha plijadur, evel ma lavare e-unan, en ur ouzhpennañ e veze, peurvuiañ, ali penn-da-abenn gant ar pezh a skriven em "Notennoù Politikel", diwar-benn saviad hor yezh hag hor broadelezh, pe c'hoazh, dizeriadur an liz, hag ar ret ma oa adsevel ur seurt a gristenezh evit hec'h azbevaat hag he barrekaat da seveniñ he c'hefridi. Hogen n'en devoe tro da gas pennad ebet d'ar gelaouenn ; daoust ma ne gomze nemet brezhoneg ganin ha gant an holl emsaverion, ha bout m'en deus, a-wechoù, savet hag embannet skridoù en hor yezh er c'helaouennoù renet gantañ, ne vestronie ket a-walc'h ar brezhoneg evit skrivañ aes hag ingal ennañ, a gav din.

Me 'laka ez eo bet kalet planedenn ar stourmer-mañ, diouzh ma felle dezhañ derc'hel en he sav ur vroad kristen o hanvezout en he feurbadelezh, hep kaout en e gerz, an disterañ, er c'hantved-mañ a zistrujadur ar bed kristen henvoazel, an araezioù o dije roet dezhañ an tu da ziraez ar pal-se, pe, zoken, da zedostaat outañ ; dre ma venne herzel ouzh ar walenn-se e par an liz hec'h-unan en doa bet darempredoù d'ur mare, e deroù ar bloavezhioù c'hwegont, gant ur stroll 'hengounelour' a oa e anv "Cité Catholique", met, n'en doa ket gallet muioc'h derc'hel pell amzer gant an darempredoù-se, atav evit an hevelep abeg : e skeud difenn ar feiz kristen

hengounel, e oa izili ar stroll-se ur seurt a stadarrizelourion c'hall adarre.

Ur vuhez diaes en devo bet enta hor mignon hogen hemañ avat a zo tonkadur kement kristen a nac'h en em zaskoriñ ha daskoriñ e vro d'ar vistri o deus touet distrujañ hor broadelezh en he feiz hag en he yezh.

Klask a raimp, ur wechad bennak, sevel ur studiadenn diwar-benn e vennoziou hag e vennadoù politikel, evel m'en em ziskouezont er c'helaouennoù bet embannet gantañ.

Y.O.

#####

Amañ pelloc'h e voulomp ur pennad embannet gant hor mignon er bloaz 1961, pa oa an arvell etre broadelourion ha rannvroelourion en e verr-uhelañ bepred.

#####

RANNVROELAÑ PE RANNAÑ BRO ?

gant Perig-G. Keraod

Aes e vo d'hol lennerion anavezout e vez posubl diskleriañ er "Sturier-Yaouankiz" mennoziou disheñvel. A-du krenn on gant pennad Youenn Olier e niverenn dek Ar Vro. Kompren a ran preder enorus ar re a glask ober an unvaniezh koustet a gousto. Met ne c'heller ket ober ur broadelour eus kement hini a stourm evit ar yezh, an dañsoù, an arboellerezh. N'hon eus ket e Breizh un emsav hepken. Daou anezho hon eus, da nebeutañ. Diaes eo, d'ar c'hentañ sell, kompren an doug o deus ar rannvroelourion da asantiñ ken hegarat all da rannidigezh Bro-Naoned diouzh ar peurrest eus ar vro. Laosket eo bet Naoned, war un dro, gant rannvroelourion douristikel an Essioù bodet dindan arouez 'La Bretagne Idéale', ha gant ar rannvroelourion arboellerezhel tolpet en-dro d'ar Celib. Na petra 'ta, ne c'hell ket ar re-se stagañ katz a dalvoudegezh d'an harzoù rannvroel, ha ne vezint biken, en o sistem, evit c'hoari roll an harzoù gwirion. Evel-se e c'hell ar MOB kaozeal eus an "double appartenance" a aotrefe da Naoned bezout war un dro unan eus kêrioù bras hor bro dindan beli Roazhon, hag ur gêrbenn-veur etrerannvroel o ren, a-us da Roazhon, teir pe beder proviñs e kornog Bro-C'hall.

Kendalc'h a seblantas pell amzer enebñ ouzh ar rannidigezh spontus-se, dreist-holl, marteze, dre ma oa meur a "Gelo'h Keltiek" naonedat enezelet ennañ.

Penaos, avat, kompren an taol ganas a zo bet ijinet gant darn eus izili ar Gevredigezh-se, d'an 23 gouhere 1961 ? Evit ar wech kentañ abaoe m'eo bet diazezet "Gouelioù Kernev", ez eo bet lamet ar "Groaz-Du" naonedat eus strollad bannieloù an nav eskopti (gwelout war ar foto an nav banniel evel ma oant c'hoazh e Kemper warlene). Perak ne oa, eus an nav eskopti kemennet d'an arvesterion gant ar mikro, nemet eizh a gement a oa en ambrougaded dre ar straedoù, hag en enderwezh, war ar podiom ? Bez' e oa un navet banniel, a-dra-sur: banniel bandennaouet an Emsav a oa bet lakaet evit ober ar gont e-lec'h hini Naoned !

Posubl eo neuze ober ur vartezeadenn : argaset e vije bet ar banniel naonedat kentoc'h dre gasoni ouzh ar Groaz Du eget dre ziseblanted ouzh kudenn Naoned. Gwelloc'h e vefe, marteze, da dud 'zo e Kendalc'h kaout dindan o dorn, da skeudenniñ bro-Naoned ur banniel all ha na virfe eñvor ebet eus an amzer gasaus pa oa porzh bras al Liger kêrbenn ar Stad Vrezhon dishual ? Daoust hag e vefe posubl kavout evit Naoned un arouez a seurt gant hini Roazhon, aotreet (evel ardamezoù kêrbenn-proviñs) gant ar roue Loeiz XIV ? Skoet eeun ? Henn gouzout a raimp ar bloaz da zonet, rak, mard eo dorn ar renerion er sac'h-se, amzer a-walc'h a vo dezho, ac'hann di, da faltaziñ ha da lakaat ober ur banniel nevez evit Naoned.

Karout a rafen gwell, eveljust, ez afe paotred Kendalc'h a-enep hor banniel kozh, nemetken, hep mont ivez a-du gant enebourion touet unanded ar vro. N'on ket sur avat ne vefe ket skoulmet an daou dra. Rak, pa seblantont nec'het muico'h gant kudenn ar banniel eget gant unded ar Vro, ha pa ned eo, a gement a zo, nemet ur Vreizh roazhonat a glaskont, e

c'heller soñjal difazi ez eo prest ar gouarnamant da aotren dezho a-berzh-stad (war-lerc'h ar Roue-Heol, na petra 'ta !) ar gwir da zougen banniel bandennaouet kêr Roazhon evel banniel Kenstrollad ar Pevar Departamant savet gan an ao. Debré. Diaes eo soñjal avat e c'hellfe ar C'hallaoued kanañ meuleudi ma vefe adkemeret gant Breizh a-bezh he "Gwenn-ha-Du" kroaziet kozh etre daouarn Naonediz, evel arouez hec'h unded ha he rezid adkavet ! N'eo ket echuet enta ar stourm boulc'het d'ar miz Eost 1487 gant Breizhizeliz ha paotred eskopti Gwerann evit rentañ Naoned da Vreizh dindan arouez kroaz-du Breizh-Awor kozh (Pitre-Chevalier, Istor Breizh, pajenn 521).

Amañ emañ an dalc'h : petra eo ar Groaz Du evit ar vroadelourion a zo distroet a-strolladoù dezhi abaoe 1939, nemet arouez dibar ar Stad Vrezhon, a voe gwir simant hon unded pobl ? Anavezet eo bremañ kement-se gant ar re all. Setu perak e welomp bremañ unanet dindan an Nav Bandenn, n'eo ket hepken ar rannvroelerion a bep blevenn, met...paotred Kornog-Frañs !

Arabat souezhiñ re pa weler ar ger "rannvroel-añ" o tont evel-se da vezañ kerkoulz ha "dispennañ" pe "rannañ bro". Breizh n'eo evit ar rannvroelerion nemet un dastumad kurius-kenañ a nav (?) eskopti gallek pe vrezhonek lakaet stok-ouzh-stok dre arwar gant faltazi an darvoudoù. Setu perak ez anavezont "kempouez an div yezh". e Breizh, evel ur mennad-diazezet, ur bennsturienn sakr ha didorr aroueziet evito e banniel an Emsav gant ar pemp bandenn zu evit ar broioù gallek hag ar peder ban idenn wenn evit an eskoptioù o deus miret muico'h pe nebeutoc'h o brezhoneg betek ennomp (arismetig kurius-kenañ ivez, a laka ar Goelo hag eskopti Gwerann evit ket

ha netra !) Setu perak e vez sellet ivez ganto ouzh ar rannyezhoù evel ouzh un dra ret ha peurbadel, hag ez eo bet roet ken laouen all o asant d'ar skritur skolveuriek ijinet hepken (tost da vat) da zero'hel da viken d'an disrann etre Gwenedeg ha KLT.

Poan gollet eo mont da heul ar re a c'halo diehan d'an unvaniezh hag a zo, war un dro, ken diseblant all ouzh unded ar yezh hag ar vro. An unded hag an unvaniezh ne c'hellont ket bezañ diazezet war pezh n'eo, a gement ez eus anezhañ, nemet gaou, touell, hengoun fals pe c'hlan-faltazi. Adkavomp hent ar Gwir war bep tachenn. Ar peurrest a zeuio diboan.

Per G. KERAOD

Tennet eus "Sturier-Yaouankiz", niverenn 19, Here 1961.

#####

IN MEMORIAM :
Youenn SOUFFEZ (+12/1/98)

D'al lun 12 a viz Genver ez eo aet d'an anaon Youenn Souffez Despré e Kergavareg Gwipavaz. E welet am boa an derc'hent en oferenn evel boaz, ur paotr yaouank ouzh e ambroug da ober e gammedoù betek e-harz an aoter da gomuniañ. Den ne soñje e varvfe ken trumm-se un nebeut eurvezhoù war-lerc'h.

Deol-tre e oa Souffez : ur roc'h ! Na pet gwech em eus soñjet-se ouzh e welout o vevañ ! Un den dibleg e seblante bezañ : ur seurt emzalc'h bet diwar e vuhez soudard marteze, pe neuze hini ur rummad-tud a zo aet da get da vat diwar-vremañ, ur stumm un tammig "vieille France", a oa ivez hini Yann-Vari Bouessel du Bourg. Reut, un disterañ, da welout, gwisket mat bepred, ur gravatenn en e gerc'henn alies, evezhiek-tre hag hegarat ouzh an dud atav. Dreist-holl e oa un den sanket don ar feiz ennañ : ur feiz katolik divrall en doa, a oa maget gant ur vuhez diabarzh gwirion, douret gant ar bedenn, hag a roe dezhañ ur peoc'h garanet don en e galon.

Dre "Al Liamm" eo em eus graet anaoudegezh gantañ : klask a rae dasparzhañ ar pegsunioù paper e liv orañjez skrivet warno "PELLGOMZ", en devoa lakact moulañ (un dek mil bennak en holl, a gredan) ha peget am boa un toullad mat anezho e kêr an Naoned : un doare evidon da "zieubiñ va bro"; un doare fetis evitañ da stourm evit ar yezh. A-drugarez dezhañ ez eo moarvat, maz eo bet degemeret ar ger "PELLGOMZ", gant kalz a vrezhonegerion, "a-vihanik" zoken.

An traoù fetis, pleustrek, a blijte dezhañ ha setu perak, a gav din, e tommis buan outañ hag e sikouris anezhañ en e obererezh e Brest, tro-dro da OALÉD SANT ERWAN. Lod a lavaro, gant gwir abeg, ez eo dister-tre un obererezh a seurt gant

OSE. Ur stalig bihan beuzet e-kreiz ur gêr vras, e-lec'h ma vez kelennet brezhoneg ha graet abostolerezh a bep seurt -traoù munut atav !- evit ar feiz hag ar yezh. Evel-se ez aen gant "Souffez" : da zarnaouiñ traktoù straed Jean Jaurès gantañ, da skouer, brezhoneg leizh hor genou, o kinnig "ar Bater" e brezhoneg, pe un trakt all "Penaos bevañ santel", pe c'hoazh "Sarmonioù ar Pab"(e galleg), "Disklêriadur a Feiz Paol VI" en doa lakaet moulañ e brezhoneg evel stagadenn da "Studi hag Ober", hag all... Seurt doareoù ober a veze implijet stank gantañ ken evit avielañ, ken evit brudañ ar yezh. Marteze en doa kemeret skouer war doareoù-ober ar brotestanted, a blij dezho ivez mont davet an dud war ar straed ? Standoù a zalc'he ivez ur wech an amzer : e foar Lesneven, hini Lokourman, Gouel Mikael e Brest (nemet aze e oa bet berzet e stalig e foar ar c'hevredigezhioù aozet gant ti-kêr Vrest, diwar ur c'hennm a-berzh rezistañsourion na blij ket dezho e vefe graet anv eus Yann-Vari Perrot gant Oaled Sant Erwan)... Er pardonioù ivez : Rumengol, Ar Folgoad, Landouzen... Klasket en deus sevel un tiégezh e brezhoneg, ha... graet en deus ! Brezhoneg a gomze- eñ bepred ouzh an holl hag e wreg a rae e galleg. Hi a oa deuet "a-du" gant ar yezh dre ma oa un dra a-bouez evit he gwaz. Desket he deus kompren madik kerkent ha graet anaoudegezh gant he fried, hag an holl vugale, seizh en holl a zo gouest da gomz. Kaset en deus e vugale da stajoù brezhonek, da gentelioù OSE, (lod anezho o deus heuliet kentelioù SADED war ar skiantoù), met levezon e wreg war e vugale ha hini e vetoù bourc'hiz-gall o deus bet re a bouez war e diegezh evit ma tibabfe eveltañ izili e diegezh hent ar vroadelouriezh vrezhon. Ne felle ket dezhañ terriñ o fenn dezho gant ar mennozioù-se daoust ma ouie e tilezfent ar yezh... nemet ha dont a rafent da zimeziñ gant... emsaverion ! Treuzkaset en deus d'e vugale ar feiz, ar pezh a zo rouez-a-walc'h dija. Graet en deus ar pezh a c'helle, setu holl, gant an tammig frankiz a oa e hini. Moarvat ivez eo bet feuket e vugale gant doareoù ha mennozioù (e-keñver relijion

pe vuhezgezh) ar re yaouank a oa en emsav er bloavezhioù dek ha tri-ugent.

Un emsaver gredus hag oberiant eo bet Souffez war-dachenn ar yezh, met ivez war dachenn an Iliz. Meur a-wech e oa aet e darempred gant an eskibion hag ar vikeled vras. Emskiantek-tre e oa eus enkadenn an Iliz dre amañ. Kemeret perzh en deus a-hend-all er stourmadeg a-enep da lezenn Veil o nac'h paeañ ul lodenn eus e dailhoù, pe o vont da vanifestiñ a-enep al lezenn-se a ro an aotre da lazhañ ar vugale e kof o mammoù (cf ur pennad sinet Tenenan e-barzh IMBOURCH). Ouzhpenn war-dro Oaled Sant Erwan e rae e Brest : reiñ a rae lusk d'ur gevredigezh anvet "ECCLESIA FIDES", ur seurt strollad -pediñ ha studi, a-stumm gant "KRISTENION BREIZH", ma oa ezel anezhi ivez. Ezel eus Urzh Sant Yann Jezusalem e oa, met, tra souezhus en deus nac'het atav bezañ lakaet da varc'heg en urzh-se, dre izelegezh, ha dre ma ne felle ket dezhañ bezañ dalc'het gant promesaoù ne oa ket sur da chom bepred feal outo.

Youenn Souffez a oa un den a feiz hag e klaske he lakaat da dalvezout en e vuhez-pemdez. Stourmet taer en deus, da skouer a-enep ar sioc'hanerezh, betek mont da vanifestiñ a-enep al lezenn-se. Gwelet am eus anezhañ ivez o vanifestiñ dirak fiñvskeudenni ar CELTIC e Brest pa veze bannet ur film gant Scorcese diwar-benn ar C'hist. Dre-se eo bet gwallvarnet Souffez gant emsaverien 'zo dre ma seblante lodañ mennozioù tud anavezet e Brest evit bezañ broadelourien gall eus an tu dehou pellañ. Me gav din en deus klasket stourm -en un doare dizampart a-wechoù, gwir eo, met gant entan bepred !- ha lavarout deomp e oa pouezusoc'h evitañ difenn "ar Vuhez", da skouer, peurgent buhez ar vabiged dizifenn e kof o mammoù, eget Breizh hec'h-unan.

Meur a wech, p'edon studier, em eus e c'houlennataet diwar-benn ar fed m'en doa gounezet e vuhez dindan 'banniel an droc'herien-c'houzoug', enebourion douet hor bro hag an Iliz,

diwar-benn ar fed ma oa ur vroadelourez c'hall eus e wreg - Doue d'he fardono ivez ! - , ha dreist-holl e vamm-gaer, diwar-benn ar fed ma ne oa hini ebet eus e vugale chomet en Emsav war-lerc'h o zad, hag all ... Roet en deus din da gompren a-nebeudou, atav gant hegarated, ret eo din notifi, rak flemmus on bet meur a wech, 'm eus aon, penaos evitañ, en e vuhez pemdeziek, kement-tra a glaske ober evit respont d'e c'halvadenn a gristen hag a vroadelour brezhon, a oa sujet da vad e diegezh, a dremene da gentañ-holl, forzh penaos. Ha maz eo bet ofisour en arme c'hall, goude bezañ bet er rezistañs, n'en deus ket gwerzhet e ene evit-se : pet a dud en Emsav a zo o c'hounit o zamm greun dindan ar Stad C'hall a-hend-all (er skolioù-meur da skouer ...) ? Ar vuhez a zo pezh ez eo ha Souffez en deus gounezet e damm greun hervez e zonezonou : soudard eo bet, ha kelenner war-lerc'h, evel maz eus re all o vont da ... veleg en Iliz, o c'houzout ervat ez eo gall spered an dud enni re alies e Breizh, da skouer.

Ur gudenn a sav em spered : daoust ha diseven e oa emzalc'h Souffez pa nac'he chom hep brezhonegañ dirak tud ha ne ouient ket ar yezh ? Tud 'zo a zo bet feuket, anat eo, gant seurt emzalc'h. Souffez, da skouer a oa boaz da respont e brezhoneg d'an oferennoù e galleg, ha kanañ kreñv a rae ! Marteze ez eus tu d'ober ar rebechig-se dezhañ, peogwir e vez erbedet gant an Iliz chom hep feukiñ an dud a gejer ganto, evit lakaat ar c'heloù mat da zont gwelloc'h betek enno. Met n'on ket sur, rak ne oa ket ar feiz e kaoz, kudenn hor broadelezh ne lavaran ket !

Kalz a dud hiziv e Breizh a zalc'ho pell c'hoazh soñj eus an Aotrou Souffez, a yae d'an holl en e yezh, zoken er staliou, hag a droe goude-se goustadik e galleg pa wele ne gomprened ket anezhañ. Ur roc'h, a lavaran deoc'h !

War e garr-tan en doa peget an Aotrou Souffez ur skritell "Meuleudi da Jezuz-Krist, gwir Doue ha gwir den".

Abalamour da se e veze graet anezhañ "Meuleudi da Zoue" gant lod, dre ur seurt mignoniezh mesket gant fent tener, a gav din, rak ne c'helled ket daremprediñ Souffez ha chom diseblant en e-geñver : pe e saved kentoc'h "a-du" pe neuze "a-enep", o soñjal e oa un den 'oristal', diamzeret, e-kichen e votoù. Bezet pe vezet, Breizh he deus kollet ur servijer feal.

Kenavo deoc'h, Aotrou Souffez. Eus lein an neñvou, lec'h maz oc'h degouezhet, sur-mat, e Palez Doue, e pedot evidomp-holl, goude bezañ degemeret seder e-pad tri bloaz diwezhañ ho puhez ho stad a glañvour seizes. Gounezet hoc'h eus aze ho paradoz, ha, me 'gred, grasoù evit ho Pro.

T. Gwilhmod

#####

Arabat hemolc'hiñ war an tachennoù miret

gant Yann MIKAEL

Notennoù Politikel Youenn Olier e-barzh unan eus niverennoù diwezhañ *Imbourc'h*, a-zivout tagadennoù paotred an tu-kleiz a-enep d'an FN e Breizh o deus graet din prederiañ un disterañ, kounañ darvoudouigoù tremenet hag ober dave da draoù all. D'am soñj, ez eo azonus an tagadennoù-se eus levezon bras ha padus ar spered gall war Vreizhiz. Daoust dezho bezañ bet gounezet tamm pe damm da vennozioù an Emsav, e chomont intret gant doareoù-soñjal ar C'hallaoued dre vras, un tamm evel un den, gantañ e vennozioù dezhañ pa vez e-unan-penn, hogen a gemer mennozioù ar re all pa vez a-stroll ganto.

Dalc'het em eus soñj, koulskoude, eus un dra o c'hoarvezout e 1992, da geñver an dilennadegoù rannvroel. En em glevet o doa ar strolladoù politikel breizhat evit sevel a-gevret ul listenn emstriverion, met notomp, diwar dremen, e oa eus an tu-kleiz an tri-c'hard anezho. D'an ampoent, da geñver an dilennadegoù-se, e pege paotred poellgor FN al Liger-Atlantel, war mogerioù Naoned, skritelloù brav, warno ur gartenn eus Breizh en he fezh, gant ul lugan skogus : *Evit ur wir Rannvro Vreizh, pemp departamant, gant an FN*, pe un dra bennak evel-se, rak n'em eus ket gwelet unan ; displeget eo bet din hepken gant stourmerion 'zo. Evidon ne oa ket fall an dra-se, rak betek-henn n'em boa gwelet biskoazh ur strollad gall och en em zisklêriañ fraezh evel-se, lakaet er-maez un MRC bennak ur mare 'zo bet. Ersav an emsaverion : fuloret-mik e oant, en abeg ma vefe rastellet gant an FN evel-se mouezhioù an dud a-du gant mennozioù an Emsav. Digarezioù toull eus o ferzh, moarvat, rak, mar bije c'hoarvezet kement-all gant paotred ar PS - ober bruderezh

a seurt-se eus o ferzh o-unan a-du gant Breizh ar pemp departamant, - e vije bet kavet mat ganto, evel ma roas da gompren ar penn-listenn breizhat goude-se. Dre ma vanke avat d'ar 'sokialourion' arguzennoù deurus evit dedennañ ar mouezhioù en dilennadegoù-se hag int o stadañ, war un dro, e kouezhe ar rakweladennoù a vouezhioù a-du ganto er sontadegoù-kedveno, o doa kavet Fañch Mitt hag o renerion a-du gantañ e vefe dispar evit ober dezho sevel en-dro kemer da zodenn-stourmad tagañ ar FN hag aozañ diskeladegoù a-enep dezhañ e kement kêr maz aoze-eñ bodadegoù. Neuze, petra a reas ar penn-listenn breizhat nemet gervel an dud dre ar yoc'hstlenn, da vont da ziskeladegañ a-unan gant ar PS. Ha me hag a grede e stourme hemañ evit Breizh hag al listenn vreizhat hepken (kerkoulz ha kement hini a oa merket o anvioù war al listennoù-se), e oan disouezhet da vat.

Gobidell ar "Blanche Hermine"

Bez' ez eo J.L. Jossic un ezel eus ar strollad *Tri Yann* eus Naoned, hag a ra berzh abaoe tost da dregont vloaz, gant ar c'han hag ar sonerezh breizhek hengounel adnevezet. Hag eñ dazaterset gant ur c'helaouenner e-kerzh an hañv diwezhañ a-zivout ar stultenn badus-se eus an dud evit ar c'hanouennoù hag ar sonerezh hengounel breizhek, e tisklerie hemañ en em c'houlenne ha mat e oa ar stultenn-se, a-benn ar fin, rak aon en doa na vije houmañ atoret ha korvoet gant paotred an tu-dehou pellañ. Un tammig fentus em eus kavet an diskleriadenn-se rak klotañ a rae ar c'homzoù distaget enni gant ar frazenn a gaver war golo-kein levr Thierry Desjardins "*Lettre au Président à propos de l'émigration*". Da lavarout eo: mar c'hoarvezfe gant Le Pen diskleriañ e plij dezhañ Mozart e vefe Mozart berzet kerkent war ar skrammoù-skinwel ! N'ouzon ket ha plijout a ra da baotred met, da nebeutañ, e plij dezho *La Blanche Hermine*, ur ganaouenn savet gant Gilles Servat, tremen tregont vloaz 'zo,

evel ma'm eus lennet war ul lizher-kelaouiñ eus ar FN-44 degouezhet em boest-lizhiri dre "mailing" bruderezh. Nac'het e oa bet ur sal eus ar CCO e Tour-Breizh Naoned ouzh ar FNJ (FN ar re yaouank) evit ur vodadeg. Daoust da se e voe dalc'het ar vodadeg er-maez, war leur Tour-Breizh end-eeun. hag ez echue ar pennad evel-se : "*Avant de rejoindre la permanence pour y voter une motion ... ultime pied-de-nez aux censeurs de tout poil, les manifestants ont entonné en chœur une joyeuse Blanche Hermine, convaincus, comme autrefois son créateur honteux que 'c'est folie d'être enchaînés plus longtemps*".

Ar ganaouenn-se "*La Blanche Hermine*" a vez goulnnet digant Gilles Servat bewech ma kan war ul leurenn. Bremañ en devez diegi ouzh he c'hanañ, hag e Sant-Nazer, e-kerzh ur gouel e-pad an hañv diwezhañ, en deus displeget perak, a-raok kanañ ar ganaouenn-se a-benn ar fin. Setu : un ti-embann eus Pariz, war pezh am eus komprenet mat, renket a-zehou, en deus moulet un dastumad kanaouennoù eus '*Kalon Europa*' ("Europe Profonde"), hag edo en o zouez '*La Blanche Hermine*', a-gevret gant ur c'halz reoù all, met dreist-holl, kanaouennoù eus an Trede Reich. Eveljust e voe fuloret an den hag ar skouerenn kaset dezhañ gant an embanner a yeas er pod-lastez ; hag ul lizher a-zoare kaset d'an ti-embann. "Pezh a blije dezho," eme G. Servat, "ez eo, marteze, liv gwenn an Erminig evel arouez eus o mennozhioù gouennelour, hogen ankounac'haet o deus ez eo du lost an erminig." Distaget en deus ar c'homzoù-se, - o reiñ dezho un arster un tammig gudulus, - moarvat, dre ma oa un toullad morianed azezet er renkoù kentañ, - pezh a zevoudas ivez ur stlakadeg-daouarn eus o ferzh, a voe heuliet gant ar peurrest eus an dud war-dro eveljust. Hag e kendalc'has : "Lavarout a reont ez eo ar c'hanaouennoù-se kanoù eus '*Kalon Breizh*' ('Bretagne Profonde'). Ac'hanta, emañ '*Kalon Breizh*' e Sant-Koulizh e-lec'h maz eus bet dilennet gant an dud ur maer du." Stlakadeg-douarn adarre ! War a hañval ez eo bet graet an hevelep gourzhebann e Naoned da geñver ar goueliad Celtomania, evel ma c'heller

henn lenn e-barzh ar 'Magazin' "Ar Men", niverenn 91, en ur pennad : "Nantes et l'identité bretonne".

Ar joker askeitarver

Atav war an hevelep lizher-kelaouiñ-mañ eus ar FN-44 e oa ur pennad sterniet talbennet "Voeu du FNJ adopté le 29 Novembre 1997 à Nantes au nez et à la barbe des vociférateurs gauchistes." ; hag e-kreiz e oa ur sternenn gant erminigoù er pevar c'horn hag ar c'homzoù-mañ "L'idéal français dans un cœur breton". Bez' e komze ar pennad dreist-holl eus rebechoù ar FN e-keñver feuremglev Maastricht, met e-keñver al Liger-Atlantel e Breizh e tisklerie kement-mañ. "C'est pourquoi, afin de permettre aux Français de retrouver leurs racines, le FNJ demande aux pouvoirs publics compétents, en s'appuyant sur un référendum de procéder à un redécoupage administratif total sur l'ensemble du territoire prenant en compte les identités culturelles et historiques provinciales ; plus particulièrement dans nos terres bretonnes, dont la Loire-Atlantique fait partie, le FNJ affirme qu'il est possible de promouvoir l'identité culturelle provinciale et nationale autour du principe : l'idéal français dans un cœur breton."

Mar bije bet diskleriet an dra-se gant un all a strollad pōitikel gall, e vije bet saludet ar c'hourbannadenn a feiz-mañ gant ar vrasañ levenez, seul vuoc'h ma vo aozet adarre un diskeladeg evit distro al Liger-Atlantel d'ar c'hentañ a viz Meurzh 1998, met n'eo ket graet eus perzh ar strollad mat; mar c'hoarvezfe, avat, gant izili ar strollad-se kemer perzh en diskeladeg-se e vefe lakaet an hu warno, rak "chasse gardée" an tu-kleiz gall ez eo an arc'hadur breizhek, hag a vez implijet evel ur joker askeitarver (hervez Jil Ewan). D'an emsaverion gleizidik e servije evel kartenn trevont, da skouer, war listennoù an tu-kleiz gall liesek, da geñver dilennadegoù zo (kêrel, rannvroel ?), en ur varc'hata plasoù dereat evit kaout un nebeut dilennidi ; pe gartenn trevont er strollad sokialour gall, evit ez-izili an UDB, da skouer, evit

kaout ur plas diogeloc'h war ar sapre listennoù a-gleiz, evel maz eo c'hoarveet gant J.L. Jossig, unan eus ar strollad *Tri Yann*, kuzulier-kêr Naoned ; met en dro-mañ ez eus un diner da baeañ, memestra ; ne stourm ken evit ur rannvro 'Breizh' pemp departamant , evel maz eo merket er pennad "Nantes et l'identité bretonne" ("Ar Men", niverenn 91, pajenn 25) e-lec'h ma tiskleir : "Deomp etrezek ur mell rannvro 'Kornog' ; ne viro ket an dra-se ouzhimp d'en em ziskleriañ Breizhiz. Bez' ez eo ar pep retañ dont a-benn da grouiñ ur c'hevaniad na raio ket an troc'hadur droch-se etre al Liger-Atlantel hag ar pœurrest eus Breizh, a zo noazus e-keñver an armerzh ; ret eo disoc'hañ war ur rannvro ledanaet e-lec'h na vo mui komzet eus "Broioù al Liger".

Na pegen brav eo an tezennoù-mañ ! E pelec'h avat e kavemp-ni seulabred hevelep arguzennoù ? Souezhusat tra ! E komzoù an Aotrou Jean-Marc Ayrault, maer Naoned, eveljust, er pajennoù da heul eus niverenn ar gelaouenn-mañ rakveneget ganeomp. Mouezh e vestr enta a glever gant J.L. Jossig, deuet da vezañ, evitañ, an Aviel nevez, pezh n'eo ket nevez a-berzh maered Naoned a-du gant Naoned kêrbenn Breizh, met kevreet ganti Normandi Izelañ, Broioù al Liger, ha kement hag ober, un tamm mat eus "Poitou-Charentes", na petra, - peadra d'ober ur mell pikol "Région Grand-Ouest", dellezek eus traegerc'hezhoù maer Naoned.

Yann Mikael

#####

SKARENNOU

gant Jil Iwan

KRAVEZ

Yann Mikael

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

SKARENNOU

gant Jil EWAN

Kalz abegoù a zo da lammgresk ar skarennoù hiziv an deiz. Da gentañ, an dizoloadennoù bet graet da geñver brezel Korea war dachenn ar c'halvezadoù o tennañ da dunaosañ bred mab-den. Gant seurt kalvezadoù e kemer, bep a nebeut, realoù unan bennak, betek dont, a-wechoù, da zistrujañ e nouezelezh. Dedennañ a ra mistri ar skarennoù o danvez-dalc'hidi, war-bouez kinnig dezho pezh na gavont ket e stern o c'hrazeziou hengounel. Ha peogwir emeur en ur prantad m'emañ un niver bras a-walc'h a dud o klask hentennoù speredel nevez, pe neuze, o c'houzañv diwar grizder ar vuhez, e teu lies hini da vezañ teoget gant doareoù ar skarennoù niverus, hep ma c'hellfent, koulskoude, tennañ an disterañ gounid, e penn ar gont, eus an darnodoù a reont en o ser, pa dizhont, a zo kaeroc'h, kaout an dieub anezho !

Ne vo ket tu, en ur skrid ken berr ha hemañ, da gomz nemeur na, zoken, da renabliñ kement skarenn a zo, hogen netra nemet o studiañ un nebeud anezho, e welor petra soñjal diwar o fenn.

Iliz ar C'hrist

Pedet e vez ur studier yaouank, da skouer, gant ur

c'heneil dezhañ, da gemer perzh en obererezh ur stroll, hag eñ kravezel, evit doare, dre ma vez anvet *Iliz ar C'hrist*. Plijet eo ar paotr da gentañ, nemet e teuer buan da bouezañ warnañ evit ma renfe brasoc'h engouestl e-keñver ar stroll. Tremenet anesvat ar pemzektez kentañ, setu ma c'houlenner digantañ doare e yalc'h ha peseurt skodenn a c'hellfe degas d'ar c'hef boutin.

Ar stroll-mañ oberius-kenañ e-touez ar studierion, a vez, ouzhpenn-se, oc'h arverañ merc'hed yaouank evel krampinelloù evit tuta engouestlidi nevez.

Iliz ar Skiantelouriezh

Sed amañ adarre un den yaouank, da geñver ur barrad gouvid, o vont e darempred gant Iliz ar Skiantelouriezh. Kinnig a reer dezhañ eno emvarilhañ en ul lizh graet, war debet, evit adreiñ dezhañ an nerzh-bred a ra diouer dezhañ. Priz an emvarilhadenn a savo da 5.000 lur. Disoc'hañ a ra an den yaouank, hag eñ gouvidekoc'h eget biskoazh : n'en deus meizet mann ebet e-doug seurt kentelioù ! Displegañ a reer dezhañ neuze e rank bremañ heuliañ ul lizh all, evit ma veizo an hini gentañ : ar priz a vo adarre 5.000 lur. Degaset evel-se da respont da gement darvenn eus perzh ar Skiantelouriezh, e ranko ar paour-kaezh dispign e holl beadra, gwerzhañ e ranndi hag e stal hep dezhañ bezañ dastumet

tamm gounid yec'hedel ebet e par e vred.

Pal Ron Hublard, diazezer an aozadur-mañ, a oa, war debet, diorren bred an den, ma c'hellfe, diwar se, gwerediñ war e vuhez ha, zoken, war e yec'hed. Levezon vras a-walc'h he deus bremañ ar Skiantelouriezh war boblañs ar Stadoù-Unanet ha, war a hañval, e vefe ensilet ar skarenn betek e metou mistri ar veli stadel er riez-se. Kreñv ha speurennet eo an urzhaz hag an treinadur anezhi. Evit ober berzh e par hevelep aozadur e ranker tremen kalz amzer eno ha dispign kalz arc'hant ivez, kent gallout tapout krog en ur rañjenn bennak.

Luskad Rael

Savet eo bet al luskad-mañ gant Vorilhon, a lavar bezañ bet e darempred gant diavaezdouariz anvet gentañ *Elohim* (ur c'herienn hebraek el liester, diwar ar Bibl). Krouiñ ur gravez nevez hep Doue eo e gefridi, ha sevel kravez ar c'hravezioù badezet gentañ *Rael*. Hervezañ, diwar un azlizhadenn uhelgalvezel eus ar Bibl eo e vo tu da welout ez eo bet krouet mabden gant diavaezdouariz ! Pal al luskad a zo skoulmañ darempredoù gant an *Elohim*, dezho da zont da gelenn dimp o furnez hag o c'halvezoniezh.

Ar Couviadenn d'ar Vuhez

Diazezeze al luskad-mañ, Yvonne Trubert hec'h anv, a vez o haeriñ he galloud da bareañ an dud dre ar bedenn. Emdremen a ra da gatolikez, petra bennak ma kelenn an adenkorferezh. En he stroll e seller outi, a bep eil, evel adenkorfadur ar C'hrist, ar Werc'hez, pe neuze, enkorfadur ar Spered Santel. Ouzhpenn he barregezh da yac'haat an dud, e lavar e vefe ivez en he c'herz galloud an ec'holierezh. O vezañ, emezi, ma c'hell pareañ kement droug a zo, e weler, siwazh, ar glañvourion a zo en he dalc'h o tilezel, bep a nebeut, pep mezegadur, gant al lerc'hiadoù drastus da heul evit o yec'hed.

Marc'heion al Lotuz Aour

Gant G. Bourdin eo bet erzerc'het an dezvenn d'ober ar c'hevandod etre Reter ha Kornog dre herouezañ ur gravez teuzkoeliadelour hag hollveziadel. Ren a rae un emgann enep 'Lemuriz' hag 'Atlantiz', anezho boudoù a vefe o tont eus an alvez ha, war un dro, e stourme ivez enep ar re a fell dezho noazout ouzh e gefridi, sev, mirout na ve distrujet an douar hag ensavet an Oadvezh Aour.

Harzet e oa bet Bourdin, tamallet dezhañ bezañ gwallet, div eus he diskiblezed... Marv eo bremañ, ha n'ouzer ket peseurt dazoned a vo d'e skarenn.

Krishna

Abaoe ar bloaz 1965 e lavare Abhay Charan Dee, un Indezad anezhañ, e oa kefridiet evit reiñ Krishna d'anaout da vroioù ar C'hornog. Er bloaz 1970, e teuy anv ar stroll da vezañ *Kevredad Etrevroadel Evit Emskiant Krishna*. goude marv an diazezer e vo diaesterioù, nemet adalek ar bloaz 1987, e c'hello al luskad mont adarre gant e hent.

Karget a-walc'h e vez raklun pemdeziek diskibled Krishna ; berr evito pep nozvezh-kousket, e vez niverus ganto ar pedennoù a zi flapont betek 1728 gwech bemdez, en ur lavarout : "*Hare Krishna, Hare, Hare rama, Hare.*" Savet e vez o bugale ganto en o zu, ent goubar, hag ober a reont o bruderezh o tibunañ war ar straedoù, fichet ar peurliesañ en o gwiskamant-stroll, nemet e c'hoarvez ganto ivez, a-wechoù, mont d'an dud e dilhad boutin, evit o c'houviañ da weladenniñ o c'hreizenn.

Testoù Jehovah

Anavezet mat eo brozennerezh "Testoù Jehovah", ken alies ha ma teuont war dreuzoù ho ti da zegemenn deoc'h emañ tost diwezh ar bed hag e tistroy ar C'hrist hep dale pell evit adsevel Baradoz an Douar. Ne vo salvet, avat, liz dezho, nemet 144.000 a dud hepken : "Klaskit neuze bezañ en o

zouez, " emezo.

Bez' e vez "Testoù Jehovah" oc'h ober un desteriañ hag un erlizhañ bonelour eus testennoù ar Bibl, pezh o degas d'ober gant riñvoù evel 144.000 rakveneget, hag, ouzhpenn-se, gant berzadoù niverus o tennañ d'ar boued, d'an treuzfennañ gwad, d'ar brec'hadennoù, d'ar mouezhiadegoù ha d'an arvestoù. Oberius-kenañ eo ganto ar striventuaderezh hag an ouzhdoraters daou ha daou : un doare hemañ deuet da vezañ brudet ganto p'o gweler o vont hag o tont.

Evit disoc'hañ ne rin nemet menegiñ ar skarennoù a laka buhez o diskibled en arvar dre o broudañ d'an emlazh. Pet emaint ? Diaes eo lavarout.

Hogen al luskad a hañval bremañ bezañ an argollusañ war dachenn ar gelennadurezh eo an *New Age*, degas ha ma ra gantañ ar mennoz ez eo Doue mab-den, o vezañ m'en deus en e gerz an holl elfennoù-galloudegezh ret ha spirus evit seveniñ e wennvidigezh. Tu a vefe, marteze, d'unan all bennak e-touez "Keneiled Imbourc'h" da lakaat splannoc'h war wel doare ha gwiduster al luskad-mañ.

Jil EWAN

RAKLAVAR D'AR PENNAD DA HEUL.

Amañ da heul e voulomp un nebeut dilinennadoù eus ar "*Pleustrad a-zivout ar Wir Zeoliezh d'ar Werc'hez*", eleze, an dilinennadoù 55, 56, 57, 58, 59 eus an oberenn, a zo dibenn ur pennad ez eus dezhañ da dalbennoù, lerc'h-uh-lerc'h :

B *Retvez an Deoliezh da Varia, dreist-holl en amzerioù diwezhañ.*

1. *Doue a venn diskuliañ ha diguzhañ Maria en amzerioù diwezhañ.*

2. *An deoliezh da Varia a vo ret dreist-holl en amzerioù diwezhañ.*

Soñjet em eus e oa mat restañ ar pajennadoù-mañ, dre ma klot an awenadur hag ar pleusk anezho gant re ar *Bedenn Tanflammet* m'hon eus embannet un droidigezh anezhi un daou vloaz bennak a zo.

Ar pezh a zo deurus en testennoù-mañ eo an disfiz ouzh ar 'bed' en em ziskouez enno ; da lavarout eo, ouzh ar Galloud politikel, ouzh Mistri ar Gevredigezh, ouzh un Iliz hag ouzh kloer sujet d'ar 'bed', hag an holl anezho keñveriet ha kevenebet ouzh an dud eeun, an dud vunut, ouzh ar werin feal, gouest hepken d'azeuliñ ha da garout Doue, e spered hag e gwirionez. Kredet e vefe zoken o lenn ar pennad-mañ, ne c'hello an Iliz adkavout spered an Aviel nemet a-drugarez d'ar veleion a vo bet bodet gant ar sant en tolpad diazezet gantañ evit blieniañ ar bobl didro war hent ar silvidigezh hag ar baradoz.

An erbedadur-se da zieubiñ an Iliz diouzh ar sujedigezh d'ar bed, oc'h en em harpañ war ar werin, en deus sachet war ar misioner kas amaezhiezh ar roue gall Loeiz XIV, a roas urzh da ziskar ar C'halvar a oa bet savet gant ar Sant e Pont-ar-C'hastell, e

Gevred Breizh.

En un doare iskis a-walc'h e kendalc'h lod hengounelourion c'hall a hiziv, en ur metou 'zo, da vagañ an hevelep disfiz ouzh ar sant. Nevez 'zo e kleven unan anezho o tigareziñ disentez ar roue gall dre siguriñ e oa mennad Loeiz-Vari Grignon a Venez-Kreñv awenet... gant al lorc'h ! Ha dre se, e oa reizh krennañ e gribell dezhañ ha deskiñ dezhañ, dre se, an uvelded... kristen. Souezhus eo evelkent ne vije ket bet kenteliet war ar briwerc'h-se ar gristenion o deus adeiladet ar melloù ilizoù-meur eus ar grennamzer, lakaomp, a oa, moarvat, sur-mat, zoken, awenet gant ul lorc'h ken divuzul all ! En ur ger, tamall a ra an hengounelourion d'ar sant ur 'c'hourzrec'helouriezh' dic'houzañvus, dres evel ma tamall ar vodernourion a bep seurt d'an Iliz an hevelep gourzrec'helouriezh er c'hantvedoù kent. Met eveljust, nag ar re gentañ, nag an eil re, dre maz eus anezho Gallaoued rik a bep hent, ne gavont abeg ebet e "*Kastell Versailles*", Templ an Doueez c'hall, a-raok ar Panteon, ur palez en deus koustet o buhez da viliadoù a gristenion gaezh, da viliadoù a vadezidi, hag a zo, betek hiziv, karget a zelwenoù pagan an henamzer roman, evel nouspet adeilad gloriüs savet gant mistri ar Galloud penn-da-benn da Europa er grez arnevez evit kounañ d'ar geizh sujet dezho o doueelezh-int.

Pezh na vazaved ket d'ar sant, emichañs, e oa chom hep plegañ da geal ur gevredigezh politikel trevourel dinevet, digristenet ha digravezekaet, laïkaet, evit arverañ ar ger a zo bet ijinet hag implijet e Bro-C'hall da gentañ evit eztaoliñ ar c'heal-se end-eeun. Ha kompren a ran amaezhidi ar Roue-Heol, Mestr a Lorc'h, maz eus bet unan, a soñje, gant reizh, e oa dañjerus evit e aotrouniezh hag e veliezh keal ur gevredigezh kristen, e-lec'h ma vije bet Roue ar C'hist, ar C'hist-Roue 'ta, a oa evito ar gwashañ kevezer a c'hellje bezañ bet faltaziet. Ha kompren a

ran e vije bet euzhet ouzh ar mennoz-se ivez an dispac'herion c'hall, kendalc'herion hag herouezerion kealiadurezh stadarrizhelour ar Roue-Heol. Setu, kiriek eo bet, 'keta, Sant Loeiz-Vari, hep gouzout hag hep mennout dezhañ d'ar c'halanaz a zo bet sevenet e Breizh ar Gevred hag er broioù-krec'h a-stok outi da vare brezelioù ar Chouanted hag ar Vañde, dre ma oa deuet a-benn da ober eus ar pobloù-se kristenezhoù plouezat, ur c'halanaz 'ta ma voe, en he ser, lazhadegat kantmiliadoù a gristenion gant luoz an droc'herion-bennoù gall bet e servij ar Roue a-raok kas da benn an Diskoulm Diwezhel a oa mennet da ziframmañ da vat ha da viken ar "Brizh-kredennoù" er rouantelezh c'hall, hag int o sentiñ neuze ouzh urzhioù ar Galloud diaoulek a oa staliet e Pariz e dibenn an triwec'hvet kantved.

Evit gwir ez eo ret anzav ez eo dic'hortoz a-walc'h ersav lod hengounelourion c'hall emvennet da vezañ kristen, koulskoude, a vez, a-wechoù, ken gwazh all, o kavout abeg en un embregadenn evel hini Yann-Vadezour de la Salle krouet gantañ ur reizhiad skolioù elfennel gristen evit ar werin en amzer Mestr-meur Kastell Versailles.

Ur ger hepken evit echuiñ, e sigur an droienn "*amzerioù diwezhañ*" implijet gant Grignon. Anat a-walc'h eo ne lec'hie ket ar sant an amzerioù-se en un dazont dispis, a zleje bezañ en em gavet kantvedoù war-lerc'h ; en e c'hrez e-unan, hag e Lez ar Roue kristen-tre, Loeiz XIV, deuet da vezañ adal neuze sez al linkradurezh diwezhvedel diouganet gant ar Brofeded, ne lavaran ket !

Y.O.

Emañ embannet troidigezh ar
"Pleustrad...", bet savet gant Gab
Cherel, er gelaouenn "Preder" dindan an
talbenn : Pleustrad a-zivout ar Wir
Deoliezh d'ar Werc'hez Santel : Prientiñ
Rouantelezh Jezuz-Krist" (ha n'eo ket hini ur
roue gall bennak, kredapl).

In-8° XII-122p., skeudennoù, hag ur golo keinet e lien
penn-da-benn. Goulenn digant : Preder, 19 Park ar
Maen-meur, 29 700 Plomelin. Priz : 80 lur, mui kas.

#####

An deoliezh da Varia a vo ret dreist-holl

en amzerioù diwezhañ

55.- Erziwezh, Doue a venn ma vo hiviziken e Vamm santel anavezet, karet hag enoret muioc'h eget biskoazh ; pezh a c'hoarvezo, a-dra-sur, mar deu ar santelidi, gant gras ha sklerijenn ar Spered Santel d'an embreg diabarzh ha peurvat, a ziskouezin deoc'h diwezhatoc'h. A-benn neuze, e kement m'eo ar feiz en araez d'e ober, e welint splann ar Steredenn-vor ken kaer, hag e porzhiint yac'h ha salv en desped d'ar c'horventoù ha d'ar vorlaeron, o heuliañ an hent merket ganti. Anaout a raint pegen meur eo o riegezh, hag emouestlañ a-bezh en he gwazerezh evel sujidi ha sklaved a garantez ; prizañ he c'hwekterioù ha madelezhioù-mamm a raint, hag he c'harout tener evel bugale vuiañ-karet ; anaout a raint pegen leun a drugarez ez eo-hi, hag an ezhomm o deus eus he skoazell ; rekourañ o devo dezhi e pep tra evel d'o alvokadez karet ha hanterourez e-tal Jezuz-Krist ; e da vont da Jezuz-Krist, hag a-bezh en em roint, korf hag ene, evit bezañ da Jezuz-Krist en hevelep doare.

56.- Hogen piv 'vo ar wizion-se, sklaved ha bugale Maria? Un tan gor e vint, ministred an Aotrou, ar re a enaouo e pep lec'h tan karantez Doue.

Sicut sagittae in manu potentis, biroù lemm e vint etre daouarn Maria, Mamm c'halloudek Doue, evit treantiñ e enebourion.

Bugale Levi e vint, spig mat ouzh Doue, peurc'hlnaet gant tan an amproenn veur, ar re a zougo aour ar garantez en o c'halon, ezañs ar bedenn en o spered, mir ar varvadur-

ezh en o c'horf, ha dre-holl e vint frond Jezuz-Krist evit ar beorion hag an dud vunut, endra vint flaer d'ar pennoù bras, d'ar binvidion lorc'hek ha d'al loazourion.

57.- En avel e vint koabr o nijal hag o taraniñ dindan an disterañ c'hwezh eus ar Spered Santel ; stag ouzh netra, souezh gant netra, e chal gant netra, e skuilhint ar glav ez eo komz Doue ha komz ar vuhez peurbad ; taraniñ enep ar pec'hed a raint, krozal enep ar bed, fiblañ an diaoul hag e genwallerion. Dirak ar re-mañ e vint kaset a-berzh an Uhel Meurbet d'o zrebarzhiñ evit ar vuhez pe ar marv gant kleze daousilh komz Doue.

58.- Ebestel wirion e vint en amzerioù diwezhañ, roet dezho gant Aotrou-ar-Vertuzioù ar gomz hag an nerzh da seveniñ burzhudoù ha da c'hounit preizhoù klodleun diwar an enebourion ; kousket hep aour nag argant a raint, ha muioc'h zo, didrabas, e-touez ar veleion all, an dud a Iliz, ar gloer, *inter medios clerics* ; ha koulskoude, divaskell argant ar goulm o devo da vont da gement lec'h m'o galvo ar Spered Santel, war an amboaz rentañ klod da Zoue ha selvel an eneoù ; hag e kement lec'h m'o devo sarmonet, ne lezint en o goude nemet aour ar garantez a zo peursevenidigezh al lezenn.

59.- Erziwezh e ouzomp e vint gwir ziskibled da Jezuz-Krist, o kerzhout war roudoù e baourentez, e uvelled, e zismeg ouzh ar bed, e garantez, o kelenn hent strizh Doue, e pep gwirionez, hervez an Aviel santel ha neket hervez sturiennoù ar bed, dizamant-kaer da zere an dud, hep espern na selaou den, hep aoniñ rak den, forzh pegen galloudek e vefe. En o genou o devo kleze daousilh komz Doue ; war o choug e sammint banniel gwadet ar Groaz ; en o dorn dehou ar grusifi ; en o dorn kleiz ar chapeled ; war o c'halon anvioù sakr Jezuz ha Maria, hag en o greadoù izelegezh ha marvadurezh Jezuz-Krist.

Sed amañ tud veur, stummet gant Maria diouzh urzh an

Uhel Meurbet, a zeuy da astenn damani Doue war hini an dizeoled, idolerion ha mahomediz. Hogen peur ha penaos e vo? ... Doue hepken a oar : dimp da devel da bediñ, da huanadiñ ha da c'hortoz, - *expectans expectavi*.

#####

AR BIBL E KIRNEVES

ETREKELTIEGEZH

[Faint, mostly illegible text on the right page, possibly bleed-through from the reverse side or very light printing.]

AR BIBL E KERNEVEG

Kroget eo ar steuñv nevez evit troidigezh ar Bibl e kerneveg ouzhpenn bloaz 'zo (kv. *An Gannas, c'hwevrer 1997*). Mat e vefe enta sellout penaos emañ an traoù ha displegañ deoc'h petra a voe graet e-pad ar bloaz-mañ. Er mare-mañ ez eus pevarzek troour o labourat war ar raklun-se hag e-pad ar bloaz ez eo bet peurc'hraet troidigezh pevarzek oberenn eus ar Bibl.(1); hag emañ troidigezh daouzek oberenn all (2) o vont war-raok pe a vo boulc'het a-barzh pell. A zo muioc'h: a-raok ar raklun-mañ e oa bet troet endeo 12 levrenn eus ar C'heventrac'h Nevez gant Ray Edwards, ha moulet e 1984 (3). Kement-se a dalvez : hogos pep levrenn eus an Testamant Nevez a zo echu o zreiñ, pe ez eur krog d'o zreiñ. N'em eus douetañs ebet enta e vo tu da beurechuiñ troidigezh ar C'heventrac'h Nevez penn-da-benn a-raok 2004 (pennkantvloaz embannidigezh *Dornlevr Jenner* da zeskiñ hor yezh).

Daoust da se ez eus c'hoazh kalz a labour da ober: 34 levrenn er "C'heventrac'h Kozh", al ledskridoù anezhañ, - lod anezho hir spontus ha kalet, evel *Izaia* (4) ; hogen er "C'heventrac'h Nevez" e-unan e ranker adober darn eus al levrennoù bet graet er bloavezhioù

kent, ha peurgent, ar pevar Aviel : n'int ket bet troet diwar an hebraeg pe ar gresianeg, met diwar ar saozneg, ha dre se, meur a wech, ne dalvezont ket pervezh ster an destenn hebraek pe c'hresianek. E-mesk ar gevvezhourion-se ne oa, war a hañval, nemet Gwas Cadoc a ouie gresianeg, ha, war a hañval adarre, hervez an notennoù a gaver en dielloù dalc'het e levraoueg an I.C.S. e Truru, n'en deus ket graet kalz implij eus ar gresianeg evit e droidigezh eus Aviel Sant Mazhe.

Ar wirionez eo ez eo ret-groñs treiñ diwar an destenn hebraek pe c'hresianek, hep tremen dre ar saozneg. Ne c'heller ober troidigezh pervezh ebet o treiñ un droidigezh. Bremañ, diouzh ar pevarzek troour ez eus tri a oar hebraeg, ha pemp a oar gresianeg. Evit ar re ac'hanomp na ouzont ket an hen yezhoù e vo gwiriekat o zroidigezh a-geñver da'n testennoù hebraek ha gresianek, ha gwellaet e vint pa vo ret ; evel-se enta e vo o zroidigezh soliet start war ar bennfeunteun. Evit gwir, holl labour an droourion a vo gwiriekat pizh ha gwellaet pa vo ret. E-giz-se, an holl droidigezhioù, evel ma c'hortozomp, a zarlunio pervezh-tre an testennoù hebraek ha gresianek. Kalz a labour kalet e vo kement-se hogen ne c'heller ket tec'hout dioutañ.

Kalz a ziaesterioù ez eus, - disklaereded pe lizadurezh an destenn hebraek pe c'hresianek, a bourchas danvez-tabut d'ar skolveuridi e-keñver ster ar gerioù pe al lavarennoù, hag all. Evidomp avat ez eo an diaester gwashañ an diouer a c'herioù e kerneveg evit ar gerioù biblek arbennik n'eus ket bet ezhomm anezho betek-henn en hor yezh advevaet. Ur gefridi vras e vo evidomp-ni (hag ur chañs vat ivez) : ret e vo ijinañ kantadoù a c'herioù nevez, pe sterioù nevez da c'herioù kozh. ha kompren a reomp mat pegen pouezus eo hon dever da ober se er gwellañ doare a c'heller. Rak ar gerioù-se o devo o buhez-int o-unan, goude en em ziskouez er Bibl kernevek ha dont a raint da vezañ darn eus hor yezh diwar neuze. Ur gefridi vras eo, e gwirionez.

Mat e vefe klevout ali lennerion *An Gannas*, maz eus ganto mennozioù mat evit lod eus ar gerioù diaes ha n'hon eus-ni kinnig mat ebet evido. Skrivit deomp, mar plij. Kennerzhet e vefemp o c'houzout ez eus re all, ouzhpenn ar pevarzek troour, deuriet en afer. Neuze 'ta, petra eo e kerneveg ar gerioù saoznek-mañ : *Atonement*, *miscarry*, *company-of-travellers*, *concubine*, *dungeon*, *expiate* ha *propitiate*, (n'eo ket an hevelep tra), *fornication*, *sedition*, *selfishness*, *taskmaster*, *force-labour band*, *oracle*, *mosaic*, *idolatry*, *sling*

("batalm" e brezhoneg) *cringe*.. Bez' ez eus kalz mui eget ar gerioù-mañ, met kement-mañ a zo a-walc'h evit ar pennad-mañ ; mat-tre e vefe klevout keloù digan-eoc'h.

Keith Syed,
21 Withyholt Park,
Charlton Kings,
Cheltenham,
Bro-Saoz, GL53 9BP

(1) Am 1,2,3 ; Jn ; 1 Cor ; Lam ; Jude ; SoS ; So3C ; PoM ; He ; Ex ; Ps.

(2) Mic ; Ro ; 2 Cor ; Jdg ; Dan ; Est ; Nah ; Ecc'us ; Tob ; Lk ; Ac ; Gal.

(3) Eph ; Php ; Col ; A,2 Tim ; Tit ; 1,3 Pe ; Rev.

Notit e talv ledskrud kement hag "apokrif" , da lavarout, lodennoù eus ar Bibl ha n'int ket darbennet gant ar Brotestanted.

Adnotenn.- A-benn ar fin, ez implij ar ger "kerneveg" e-lec'h "kernaoueg", dre maz implij Kernaouiz o-unan "kerneveg" evit envel o yezh, e-lec'h "kernoweg".

#####

Bardhonek

RADHIS KEVYS HA KELLYS

(Skrifys rag
Kesstriv an Eshedvos 1998,
Klas 1 Gwersyow yn Kernewek)

Dyw a wrug an bys yn splann,
Ebrenn, ster ha howl ha loer,
Kommel bras, ughel a-vann,
Ow tewel glaw war an nor,
Dowr a goedhas war buptra.
Nyns o an Arloedh lowen.
Kavoos tir sygh a vynna.
Diberthva a wrug toth men.

Henwys o an dowrow, 'mor'
Ha'n tylleryow sygh o 'tir'.
Kowlwrys o pub tra yn klor
Yn hwegh dydh; nyns yw spas hir.
Mes nyns o puptra dell goedh,
Nyns o kollenwys y vodh
Neppyth moy bywek o res
Dhe lenwel an nor a-les.

Nyns esa saw mor ha tir
Ha'n Arloedh Dyw yn y lys,
Howl ha loer ha meur a ster
Ow splanna war an norvys.
An Arloedh Dyw y honan
A'n jevo hwans kowetha
Dhe vos ha bos moy lowen,
Y hireth trist dhe fetha.

A pe neppyth byw y'n mor
Ow kwaya yn-dann dhowrow
Po kerdhes uvel yn klor
Po byw yn kommelennow,
Assa via lowen Dyw
Dh'aga gweles ow kwari,
A pe kreaturs yn fyw
bys vykken ha bynari!

Bestes a wrug Dyw an Tas!
Puskes a wrug Dyw an Tas!
Ydhyn a wrug Dyw an Tas!
Ha puptra o da ha 'vas
Ha'n Arloedh, ova lowen!
A verr spys skwithys ova
Kynth o pub tra mar sewen.
Aflavar o an re ma!

gans

Res o gwrians arbennik
Gwrys poran kepar ha Dyw,
A brederi skiansek
Ha kewsel ganso yn fyw
Dhe lawdya an Arloedh Dyw.
Res vedha dhodho splatt tir
Gans chi a vedha gwiw
Ha kowethes hweg ha gwir.

Den a wrug Dyw an Arloedh!
Ha Benyn, y gowethes!
Ragdha lowarth 'veu plynsys
Kosel ha gwiw dell goedh.
Yn kres, yth esa gwydhenn
O hir ha bras dres eghenn.
Ha mirewgh! Teg a fenten,
Devedhyans peder avon!

Dyw a hembraonkas Adam
Hag Eva, y gowethes
Le may trig Jemmy Sadam,
Dew a'n dowrow yn ogas,
Onan, Tigris y hanow,
Arall, Ewfrates, heb wow,
Ow resek troha'n Est-barth,
Yn kosel, der an lowarth.

An Arloedh, ass o lowen
Ha'n Den a-berth y'n lowarth!
Ha kekeffrys an Venyn
Ganso ow kwari warbarth.
Kudhys gans lies bleujenn
Ow tevi ryb an wydhenn.
Yth esens i owth amma,
Kosel, ha gans kerensa.

Y'n lowarth kosel ena
Yth esa'n tri anedha
Dew vab-den ha'n Arloedh Dyw.
Dalleth Paradhis yth yw,
Y'n lowarth teg ha kosel
Heb travydh drog na losel
Ryb Gwydhenn Bywnans, Adam
Gans Eva;kyns dos Sadam.

Gorfennys yw Paradh.
Yma'n Tebel Sarf ow tos.
Gorfennys yw an Drynses;
Anken rag yowynk ha loes.
Rag Eva ha rag Adam,
Ny wortos travydh dell goedh,
Gyllys yw Dyw an Arloedh
Deuva an Sarf,ha Sadam!

Ray Edwards

Troidigezh an destenn

gernevek

Baradoz kavet ha kollet.

(Skrivet evit Estezvod 1998, Renkad 1 : Gwerzioù e Kerneveg)

Doue a reas ar bed en spfann,
Oabl stered hag heol ha loar,
koumoul bras uhel er vann,
o teurel glav war an douar,
Dour a gouezhas war bep tra.
Nend oa an Arloz laouen.
Kavout tir sec'h a venne.
Disparti a reas timat.

Anvet e oa an dourioù 'mor'
hag al lec'hioù sec'h 'oa 'tir'.
Peurc'hraet 'oa pep tra en klouar
e c'hwec'h deiz ; nend oa ket ur pennad hir;
Met nend oa pep tra 'vel /ma/ tere ('kouezh'),
Nend oa kefleuniet e youl:
un dra bennak mui bevek 'oa ret
da leuniañ an dour a-led.

Nend oa nemet mor ha tir,
hag an Arloz Doue en e lez,
heol ha loar ha kalz a stered,
o splannañ war an hollved ('douarvez').
An Arloz Doue e-unan,
hag en devoa c'hoant keneil da zont da vezañ mui laouen,
e hiraezh trist da faezhañ ('da faezhañ e hiraezh trist').

Ma vefe un dra bennak bev o fiñval (?) dindan an dourioù,
pe (o) kerzhout uvel ent klouar,
pe o vevañ er c'houmoulennoù,
pegen 'vefe laouen Doue d'o gwelout o c'hoari,
ma vefe krouadurion o vevañ,
birviken hag atav.

Loened a reas Doue an Tad,
Pesked a reas Doue an Tad,
evned a reas Doue an Tad,
ha pep tra 'oa da ha mat(?),
hag an Arloz 'oa-eñ laouen.

E berr amzer, skuizhet 'oa-eñ,
daoust ma oa pep tra ken peurvat :
mut ('amlavar') 'oa ar re-se.

Ret e oa ur grouidigezh (un oberiadur, ur gweredadur) arbennik
/hag eñ/ graet dres par (kempar) da Zoue,
a breder skiantek
ha kaozeal gantañ en vev da veuliñ an Arloz Doue.
Ret e vije dezhañ un douar ('tir') plat
gant un ti a vije dereat
hag ur geneilez c'hwec'h ha gwirion.

An Den a reas Doue an Arloz,
hag ar vaouez, e geneilez !
Evitañ, ul liorz a voe plantet,
sioul ha dereat evel ma jao ('kouezh').
E-kreiz e oa ur wezenn 'oa hir ha bras meurbet.
Ha sellit ! Ur gaer a feunteun,
donedigezh peder stêr ('aven').

Doue a ambrougas Adan hag Eva, e geneilez

e-lec'h ma chom bremañ Sadam,
Doue tost d'an dourioù ('eus an dourioù (en) tost ('hogos') :
unan Tigris e anv,
(unan) arall, Eufratez, hep gaou,
o redek trema ar reter,
(en) sioul dre al liorz.

An Arloz, pegen 'oa laouen hag an Den e-barzh al Liorzh,
hag a-gevret ar Vaouez gantañ o c'hoari a-gevret.
Kuzhet gant lies bleunienn o kreskiñ e-kichen ar wezenn,
ez oant o pokat sioul ha gant karantez.

El liorz sioul eno ez oa an tri anezho,
daou vab-den hag an Arloz Doue ;
deroù ar baradoz ez eo,
el liorz kaer ha sioul,
hep tra ebet drouk nag hailhonek,
e-kichen gwezenn ar vuhez,
Adam
gant Eva,... kent dont Sadam.

Echuet eo ar Baradoz, emañ an Diaoul Naer o

Pirc'hirindedoù katolik e Kembre

Tro hon eus bet da gomz er gelaouenn-mañ eus pirc'hirinajoù katolik e Kembre, da geñver beajoù "Kristenion Breizh" e Kembre end-eeun ; ar wech diwezhañ ma oamp aet du-hont e oamp bet o tremen en Aberteifi, e-lec'h emañ enoret ar Werc'hez Vari dindan an anv a "Itron Varia ar Piled". Tro hon eus bet e 1991, a gav din da embann ur pennad diwar-benn orin ar pirc'hirinaj-se, gant un nebeut skeudenoù. Amañ war-lerc'h e roimp troidigezh ur pennad bet embannet war ar gazetenn Y Cymro, niverenn ar merc'her 16 a viz meurzh 1998, o kontañ diwezhañ pirc'hirinaj Y Cylch Catholig e Aberteifi er miz-se, d'ar seizhvet a viz Meurzh, - deiz digoradur ar pirc'hirinajoù e Santez-Anna-Wened, - war un dro gant ur skeudenn tennet eus an niverenn-se eus ar gazetenn. Soñjal a ra din e roio ar pennad-mañ un alberz eus buhez an Iliz katolik e Kembre.

\$

Sellout a rae pirc'hirined an Hanternoz hep krediñ ar pezh a welent p'en doa o c'harr-boutin diraezet iliz Itron Varia an Taper, e Aberteifi, da geñver pirc'hirinaj bloaziek ar "C'helc'h Katolik" d'an 7 a viz Meurzh.

Biskoazh c'hoazh ! Edo an heol o lugerniñ !
Da ziraec eno e oant bet o taeañ un dour-beuz hep e bar abaoe bloavezhioù.
Padal, n'o doa dalc'het kont ebet eus kemennoù dizalius a oa bet embannet gant paotred ar burevioù, penaos e oa stanket an hent da vont da Aberteifi. En desped d'an diouganoù e loc'has blienier ar c'harr-

boutin, mennet start da vont a-dreuz an doureier.

Ar pezh a reas ar Mor Ruz evit Moïzez, evel-se ivez e reas an Afon-Dyfi ('Aven-Deuvi') evit karr-boutin Clynnog ha Trefor (1)

Bez' e oa enta kaout an heul o lugerniñ e Aberteifi netra nebeutoc'h eget ur burzhud, koulz lavaret.

Kement-se a zo bet merk an devezh : degouezhout a reas eno muioc'h a birc'hirined eget n'oa bet biskoazh a-raok.

Bez' e oa e Aberteifi beleion a bep rann a Gembre, ha dindan blieniadur gredus an eskob Regan (2) e reas an devezh berzh da sabatoù.

N'eo ket aes c'hoazh d'ar Gatoliked kembreat lidañ o feiz en o yezh o-unan. Ar birc'hirinded-mañ a roe dezho un dro e oant o c'hortoz, ha bourrus, ouzhpenn, d'henn ober.

Kalonekaus-dreist e oa gwelout war-dro kement a zeskarded war ar c'hembraeg, ha re all a oa dedennet gant ur pirc'hirinaj kembreat.

Kregiñ a reas ar birc'hirinded gant un oferenn hag a zeuas d'he heul un "agapé", ster ar ger-mañ o vezañ hini ur 'c'hloez' a gouvranterzh. Pezh a voe kavet enta e voe ur pred a-gevret, hag un degouezh mat da skoulmañ darempred.

Da heul e c'hoarvezas ul lidambrougdeg gant ar rozera en-dro d'an iliz. N'eo ket bemdez e kaver ul lidambrougdeg gant ar Rozera, ha war a seblant, n'eo ket bemdez kennebeut o devez ar vugale tro d'henn buhezañ.

Echuiñ a reas ar pleustradoù piaouel d'ar pirc'hirinaj dre Vennoz ar Sakramant, hag ul lidkanenn da sant Dewi.

Ret eo trugarekaat Gwylon Phillips, eus Aberteifi, evit bezañ dalc'het an ograou, da gas war-raok ar c'hanerezh.

Trugarekaat a zleer ivez Mrs. Bernadette

● O'r dde l'r chwith: Esgob Regan, Wrecsam; Y Tad John Fitzgerald, Aberystwyth; Y Tad, Hugh Thwaites Dolgellau; Y Tad Ieuan Wyn, Caerdydd; Y Tad Harding Rees Abergwaun. Gwasanaethwyr yr Allor - Mrs Bernadette Williams, Michael, Rosin a Kelly o Bwllhel. Yn y wisg Gwenllian, Rhianwen a Heddwen daniel o Langwryton

Gwelout a reer war ar skeudenn an eskob Regan, bet anavezet gant "Kristenion Breizh", hag en e gichen an Tad Fitzgerald. Karmezad, rener ar gelaouenn a studi kembraek katolik "Y Cylchgrawn"; an tri bugel gant dilhad kembreat a zo merc'hed Anne Daniel, (Uruska), bet anavezet mat gant "Kristenion Breizh".

Williams, ha tri servijer an aoter, eus Pwllheli. N'eo ket hepken e oa dispar kasadur (3) Michael David, Rosin ha Kelly ouzh an aoter hogen broudañ a reas ar c'hanerezh war an hent da vont d'ar gêr.

Gant an eskob Regan o kômer perzh er c'hanerezh gant e vouezh bariton, e voe awenet spered ar birc'hirinded penn-da-benn d'ar miltiriou a-hed aodoù Kornog Kembre.

Ar gerseenn nemeti eus an devezh a voe evit ar vugale pa zegouezhas ar c'harr-boutin e Glandyfi : kilet e oa al liñvadenn ; edo ar vugale o c'hortoz dezhañ taliñ ouzh an dourioù adarre !

Pirc'hirinded kentañ ar "C'helc'h Katolik" a vo e e "Feunteun Wenfrew", e Treffynnon (4), e miz Gouere 1998.

#####

Notennoù.

- (1) Glynnog ha Trefor a zo en hanternoz Kembre, e Ledenez Dwyfor, nepell diouzh Pwllheli, ha tost da Greizenn gembraek Cwrthiern, a zo kudennoù ganti er mare-mañ. E 1986 e oa bet "Kristenion Breizh" o terc'hel ur staj eno.
- (2) An eskob Regan a oa person e kreisteiz Kembre, nepell diouzh Maesteg, ha graet o doa "Kristenion Breizh" anaoudegezh gantañ e 1981, pa veze o lidañ un oferenn gembraek e chapel Sant Cado er c'horn-se.
- (3) "kasadur" : ar ger-se a implijan evit treiñ "performiad" e kembraeg.
- (4) "Treffynnon". Bepred er bloaz 1982 e oa bet "Kristenion Breizh" o pirc'hirinañ ivez e Treffynnon, e rannvro ar Fflint, ma ne fazian ket, e biz Kembre penn-da-benn.

#####

BUNEZ AGRICOLA

gant Kornelius Takitus

Ar c'harr-boutin e Glandyfi
DIPR. Pwllheli. GARNAGY

A BEP SEURT

Ar c'harr-boutin gant ar c'hanerezh
d'ar miltiriou a-hed aodoù Kornog Kembre.
Ar gerseenn nemeti eus an devezh a voe evit ar vugale
pa zegouezhas ar c'harr-boutin e Glandyfi : kilet e oa
al liñvadenn ; edo ar vugale o c'hortoz dezhañ taliñ
ouzh an dourioù adarre !
Pirc'hirinded kentañ ar "C'helc'h Katolik" a vo e
e "Feunteun Wenfrew", e Treffynnon (4), e miz
Gouere 1998.

#####

Notennoù.

- (1) Glynnog ha Trefor a zo en hanternoz Kembre, e Ledenez Dwyfor, nepell diouzh Pwllheli, ha tost da Greizenn gembraek Cwrthiern, a zo kudennoù ganti er mare-mañ. E 1986 e oa bet "Kristenion Breizh" o terc'hel ur staj eno.
- (2) An eskob Regan a oa person e kreisteiz Kembre, nepell diouzh Maesteg, ha graet o doa "Kristenion Breizh" anaoudegezh gantañ e 1981, pa veze o lidañ un oferenn gembraek e chapel Sant Cado er c'horn-se.
- (3) "kasadur" : ar ger-se a implijan evit treiñ "performiad" e kembraeg.
- (4) "Treffynnon". Bepred er bloaz 1982 e oa bet "Kristenion Breizh" o pirc'hirinañ ivez e Treffynnon, e rannvro ar Fflint, ma ne fazian ket, e biz Kembre penn-da-benn.

#####

BUHEZ AGRIKOLA

gant Kornelius Takitus

troet e brezhoneg diwar al latin

gant Per GARNAOT

Eil pennad

X.

Diwar-benn douaroniezh ha pobloù Breizh ez eus bet skrivet gant kalz a skrivagnerion, ha ma komzan diwar o fenn, n'eo ket evit diskouez pegen aketus ha donezonet ez on dreist d'ar re all, met abalamour maz eo bet peuraloubet ar vro, evit ar wech kentañ, gant Agricola. Evel-se, pa ne oa, a-ziaraok, nemet pennadoù lennegel skrivet diwar-benn kudennoù peuzanavezet, e vo kavet amañ traoù a zellez bezañ kredet. Breizh-Veur, brasañ enezenn anavezet gant ar Romaned, a zo ledet ha lec'hiet e-tal Germania, war-du ar reter, Spagn, war-du ar c'huzh-heol, hag he gwelout a c'hell ar C'halianed war-du ar c'hreisteiz ; en hanternoz e sko an aodoù war ur mor digor hag ec'hon, ha pelloc'h, n'eus douar ebet. Livius ha Fabius Rusticus, skrivagnerion eus ar gwellañ, an hini kentañ eus an amzer gozh, egile eus an amzer a-vremañ, o deus keñveriet Breizh ouzh ur blañkenn-skoaz, pe ouzh al lizherenn "H". An neuz-se a zo dezhi betek bevenn Galedonia, ha diouzh klevout, betek ar penn-pellañ. hogen, ur wech tremenet an harzoù, en em led, diwar un aod pelloc'h c'hoazh, un ec'honder ramzel a zouar dalc'het evel ur genn. Ar morlu roman,

en ur hedañ, evit ar wech kentañ, bevenn ar mor-se nevez a-grenn, a ziskouezas e oa Breizh un enezenn, ha, war un dro, e voe dizoloet hag aloubet an inizi anvet Orkadez, dianav betek-henn. Tule a voe gwelet ivez, eus pell nemetken avat ; arabat e oa mont pelloc'h, pa oa tost ar goañv. Hag ivez, ez eo pounner ar mor, a-hervez, ha diaes evit ar roeñverion, ha ne oa avel ebet da reiñ lusk ennañ. D'am meno, ez eo dre maz eo distank an douareier hag ar menezioù, a ro tro d'ar c'horventennoù hag a zo kiriek dezho ; hag ivez, ur maread bras eus ur mor divent ne vez ket aezet lakaat brall ennañ. Azonoù ar meurvor hag al lanvezhioù ne vint ket displeget amañ, rak kalz a skrivagnerion o deus skrivet diwar o fenn. Ne lavarint nemet ur ger ouzhpenn. E neb lec'h ne vez santet ken kreñv levezon ar mor. Bez' e vez kalz a zourredennoù diwar al lanv, a gas amañ hag ahont, ha n'eus ket hepken chal ha dichal gant ar mor, pehini en em sil ivez donoc'h, keit hag etre ar rozioù hag ar menezioù, evel en e wir zomani.

XI.

A-hend-all, gouzout piv eo an dud a reas o annez da gentañ e Breizh, pere a a zo annezidi a orin, ha pere a zo deuet eus broioù all, evel boaz e-touez ar Varbared, - diwar-benn an traoù-se, n'omp ket gwell titouret. A-c'houez d'an dud a c'hell pourchas arguzennoù, blev ruz annezidi Galedonia hag o izili bras a ziskouez un orin c'herman ; dremm ruz ar Silured hag o blev rodellek, - p'emañ Spagn a-dal d'o bro, hol laka da soñjal o deus an Ibered a-wechall, treuzet ar mor evit annezañ er vro-se. Ar re a veve nepell eus ar C'halianed a zo heñvel outo, pe en abeg d'o orin, pe dre ma teu ar c'horfoù da vezañ heñvel pa vez an dud war diriadoù tost an eil ouzh egile, dre levezon an oabl. Kredañ a reer, peurvuiañ, evelato, o

deus ar C'halianed annezet an enezenn nes ; eno e kaver lidoù ha kredennoù relijiel ar C'halianed ; ar yezh n'eo ket gwall zisheñvel. An hevelep hardishegezh a zo ganto da redek a-benn d'an arvaroù, ha pa vez dañjer, an hevelep spouron a laka anezho da ziskampañ. Breizhiz, evelato, a ziskouez muioc'h a feulster, o vezañ ma n'int ket bet c'hoazh dinerzhet gant bloavezhioù hir a beoc'h. Galianed ivez o deus graet berzh er brezelioù, henn gouzout a reomp; gant ar peoc'h ez eo deuet buan dezho al luguderezh, ha kollet eo bet ganto ar galonegezh hag ar spered a frankiz war un dro. Ur c'hemm heñvel a zo c'hoarvezet gant Breizhiz a zo bet trec'het gwechall ; ar re all a zo chomet evel ma oa ar C'halianed.

XII.

E strolladoù soudarded emañ o nerzh ; bez' ez eus meuriadoù avat a stourm gant kirri-brezel ; ar blenier en deus ar c'hentañ lec'h hag an arvalion a stourm evitañ. Gwechall e veze ar bobl sujet da veli rouaned; bremañ, diwar-bouez kavailhoù hag iriennoù emaint dirannet dindan beli tierned. Evidomp-ni n'eus netra spletusoc'h a-enep d'ar pobloù kreñv-kenañ eget an diouer e vennoz boutin etrezo. Ral a wech e vez emglev etre daou pe dri meuriad.gant ar mennad da zizarbenn un dañjer boutin. Evel-se en em gannont unan hag unan, hag an holl anezho a vez trec'het an eil war-lerc'h egile.

Divalav eo an oabl, gant koumoul ha glaveier, met n'eo ket yen an amzer. Hiroc'h e pad an deizioù eget en hor bro. E penn pellañ Breizh, an nozioù a zo berr ha sklaer, kement ha ken bihan ma n'eus nemet ur bihanik a ziforc'h etre sav-heol ha kuzh-heol. Pa ne vez ket a goumoul e vez gwelet gouloù an deiz a-hed an noz, hag an heol ned a ket da guzh, na ne sav, met, war a lavarar, ne ra nemet treuziñ an oabl;

da lavarout eo, dibennoù plaen an douareier, dister an heol warno, ne vannont ket an deñvalijenn, hag an noz a gouezh izeloc'h eget an oabl hag ar stered.

An douar a ro, fonnus, ed ha chatal, - nemet gwiniegi ha gwez-olivez eoul, ha frouezh all a gresk hepken er broioù tommoc'h. Darezviñ diwezhat a ra ar plant, nemet o kreskiñ buan, abalamour d'an hevelep abeg : gwall c'hleborek eo an douar hag an oabl. Breizh a genderc'h aour, arc'hant ha metalioù all, a zo digolladur an trec'hour. Ar meurvor a ro perlez, nemet mouk ha dilufr ; bez' ez eus tud a soñj ganto ne oar ket ar vicherourion gwell vat o labour. Er Mor Ruz avat e vezont diframmet diwar ar c'herreg, en bev hag oc'h analat, tra ma vezont, e Breizh, dastumet ur wech distaolet war an aod. Evidon-me, me 'gav din e ra diouer an heberzhded d'ar perlez, kentoc'h eget ar skloufoni deomp.

XIII

Breizhiz a vez o paeañ tailhoù ha truaжоù savet gant ar gouarnamant hep daleañ tamm, mar bez diwallet a seveniñ kammoberoù diwar o c'houst. Seurt kammoberoù n'int ket evit o gouzañv, rak doñvaet int bet a-walc'h evit sentiñ, met m'int ket a-walc'h evit en em zougen evel sklaved.

Evel-se an hini kentañ eus ar Romaned o tont da Vreizh gant un arme eo bet Julius benniget (* "Kaezar", e 54). Goude dezhañ bezañ spontet an annezidi en un emgann chañsus ha bezañ manet mestr war an aod, e c'hell bezañ sellet evel an hini en deus diskouezet an enezenn d'e warlerc'hidi, met n'en deus ket he c'hinniget dezho. Emberr goude e tarzhas ar brezel.-diabarzh ha sevel armeoù a reas ar bennrener-ion, a droas o armoù a-enep d'ar Republik, ken e voe ankounac'haet Breizh e-pad ur pennad mat a amzer, zoken goude distro ar peoc'h. Kement-se a oa furnez,

evel ma lavare Augustus benniget (* diazezer an Impalaeriezh) ; ur reolenn e oa, hervez Tiberius.

Gouzout a reer a-walc'h e felle da Gaius Kaezar (* "Kaligula") aloubiñ Breizh, met keuz a zeue buan en e spered kemmus, hag e vennadoù meur a-enep d'ar C'hermaned o doa c'hwitet. Klaudius benniget en deus kaset da bennvat al labour-se ; lenkoù ha bagadoù-skoazellañ a voe treuzdouget dre vor (* e 43 GHS). Vespazian a gemeras perzh en afer-se, pezh a voe, evitañ, deroù e fortuñ vat : meuriadoù trec'het, rouaned paket, ha lakaet planedenn Vespazian war-wel d'an holl.

XIV

Ar c'hentañ gouarnour koñsulaer anvet e Breizh a voe Aulus Plautius Silvanus, ha war e lerc'h, Ostorius Skapula (* e 47-52), o-daou soudarded eus ar c'hentañ. Tamm ha tamm e voe graet ur rannvro eus al lodenn nesañ eus Breizh. Imboudet e voe enni un drevadennad veteraned. Un toullad meuriadoù a voe lakaet dindan beli Cogidumnus, a chomas atav feal deomp, hervez ar gustum gozh bet implijet a bellzo endeo gant ar Romaned, war-bouez ober eus ar rouaned binvioù-bazhyevañ. Didius Gallus a gendalc'has gant al labour deraouet gant e ziagentourion. Sevel a reas pelloc'h un nebeut kestell, ha gant se, gounezet dezhañ ar vrud a vezañ kresket e rannvro. War e lerc'h e teuas Veranius, a varvas a-barzh ur bloavezh. Neuze e reas berzh Paulinus Suetonius e-pad daou vloaz en ur sujañ meuriadoù all, hag en ur greñvaat gwarnizonoù ; hag o lakaat fiziañs enno, en em droas war-du Enez-Vona (* "Anglesey" e saozneg) m'en em greñvae an darsavidi enni, o lezel diadrefñ an arme war var a vezañ arsailhet.

XV.

Neuze avat, ar Vrezhoned, kollet an aon ganto dre ma oa pell ar gouarnour, a ziwanas etrezo komzoù diwar-benn bec'h ar sklavelezh, ha soñjal en o foanioù, hag an tamalloù da greskiñ : n'eus mann da c'hounit pa bleger ar c'hein, rak seul sentusoc'h e vez an dud, seul bounneroc'h e vez ar samm lakaet warno. A-raok né oa nemet ur roue, ha bremañ ez eus daou roue : da gentañ al legad, - ar gouarnour, - a laka ar gwad da redek ; da c'houde, ar prokulator, mestr war o madoù. Pe emglev pe dabut e vez etrezo, ingal e vez reuz war ar sujidi ; kantenourion an eil gant o armoù, servijourion egile, gant an holl e vez, mesk-ha-mesk, feulster ha kunujennoù, ha n'eus gwarez ebet dirak o skloufoni, na dirak o licherezh. En emgann ez eo ar soudard kalonekañ a breizh an enebour ; met bremañ, tud laosk hag aonek, alies, a freuzh an tiez, a skrap ar vugale, hag a laka tailhoù evel da dud a c'hellfe mervel, nemet evit o bro. Na bihan niver ar soudarded o deus treuzet ar mor, ma vefe keñveriet ouzh niver ar Vrezhoned o-unan. Ha daoust ma n'int diwallet nemet gant ur stêr, ha n'eo ket gant ar mor-bras Evit o bro, o gwragez, hag o c'herent e stourment, tra ma ne oa gant o enebourion nemet gwallc'hoantegezh ha skloufoni. Ar Romaned o defe kilet evel m'en doa graet Julius Kaezar, m'o defe ar Vrezhoned diskouezet e oa dezho koulz talvoudegezh hag o zadoù, ha n'eo ket disoc'h ur c'hrogad pe zaou en defe o spontet. Lañs a vez gant ar re o devez chañs ; gant ar re a vez droukchañsus e vez muioc'h a zalc'husted. E gwirionez, diouzh doare, truez en doa bet an Neñv ouzh ar Vrezhoned, peogwir e oa dalc'het pell ar jeneral, hag e oa ac'hubet e arme war un enezenn all ; hag ar pezh a oa an diaesañ evito, gallet o doa derc'hel emvodoù-emguzuliañ ; ha bezañ paket e poellgorioù a seurt-se, a oa kalz dañjerusoc'h

c'hoazh eget diskouez hardishegezh.

XVI.

Savet trefu kenetrezo gant hevelep komzoù ha traoù evel-se, an holl anezho a grogas en armoù, dindan beli Boudikka ur vaouez a ouenn roueel, (evit pezh a sell ouzh an dierned, ne vez ket sellet diouzh ar rev). Tagañ a rejont soudarded strewet er c'hreñvlec'hioù roman, ha goude bezañ distrujet ar gwarnizonioù, e voe aloubet ganto an drevadenn, a oa sellet outi evel sez ar sklavelezh ; hag atizet gant ar gounnar hag an trec'h, ne voe ankounac'haet ganto doare ebet eus krizder an dud ouez ; ha ma n'en dije ket Paulinus degemeret kelou diouzh an tousmac'h-se, hag eñ da zont a-herr war e giz, e vije bet kollet Breizh. Ar berzh-mat en un emgann hep muiken a adlakaas an traoù war o rez, evel ma oant a-raok. Hogen an darn-vrasañ eus an dud a vane dindan an armoù, rak gouzout a raent e oant bet kiriek da gilhourzerezh, hag aon o doa n'en dije ar gouarnour kemeret diarbennoù a gastiz a-enep d'ar re o doa en em zaskoret, ha dezhañ bezañ taeroc'h en askont d'an droug graet en e enep.

Kaset e voe neuze Petronius Turpilianus, evel unan aezetoc'h ober gantañ, hep liamm ebet gant torfedoù an enebourion, ha dre se, teneroc'h evit ar re vorc'hedek ; adaozañ a reas an diaesterioù, ha goude bezañ chomet hep krediñ ober muioc'h, e tasroas ar rannvro da Drebellius Maximus. Hemañ a oa laoskoc'h, hag hep tamm skiant-prenet ebet a soudard ; derc'hel a reas ar vro en un doare habask. Ar varbarek a groge endeo da gemer plijadur e techoù dudius ha darvoudoù ar brezelioù diabarzh, a roe ur gwir zigarez evit an dizoberiantiz. Hogen dispeoc'h a savas, rak ar soudarded, kustumet da gerzhout d'an

emgann, en em lakae da gemer boazioù a leziregezh. Trebellius a achapas dirak fulor ar soudarded, en em guzhas ha, mezhek hag uvel, a voe lezet da zam-c'houarn ; hag - evel p'o dije prenet ar soudarded o dizurzh, hag ar jeneral e vuhez, e sioulaas ar c'hilben-nerezh, hep takenn wad ebet skuilhet.

Vettius Bolanus, keit ha ma padas ar brezelioù-diabarzh, ne drubuilhas ket Breizh gant e reizherezh : kerkoulz e oa dezhañ an dizoberiantiz enep an enebourion hag an droukvesk er c'hampoù ; ha Bolanus, anezhañ un den habask, ha n'oa den ebet o kaout kas outañ, dre ma n'en doa graet droug ebet da zen, a oa karet kentoc'h eget doujet gant an arme.

XVII.

Hogen, pa voe lakaet ar reizh da ren war Vreizh, evel war ar peurrest eus ar bed, gant Vespazian, e teuas jeneraled greñv, armeoù eus ar c'hentañ, ha war goazhañ ez eas goanag an enebourion, ha Petilius Kerialis (er bloaz 71), a skoas kent pell ar spont en o c'halon dre dagañ meuriad ar Vriganted, a oa lavaret bezañ brasañ meuriad ar rannvro a-bezh ; bez' e voe forzh krogadoù, gwadek a-wechoù. Dre argadoù ha dre drec'hadennoù e lakaas an dorn war ar pep brasañ eus bro ar Vriganted. Kerialis, e gwir, en defe mouget brud ha preder n'eus forzh piv deuet war e lerc'h. Met Julius Frontinus, - a oa un den meur kement ha ma vez aotreet, - a voe tu d'e geñveriañ ouzh e rakkerzher evit al labour ; damesaat a reas dre an armoù gouenn c'halloudus vrezelgar ar Silured (=* e Kembre), en ur zont a-benn eus karded an enebourion, hag ivez eus diaesterioù an dachenn.

XVIII.

Er stad-se e kavas Agrikola Breizh, pa dreuzas ar mor e-kreiz an hañv (er bloaz 77) : peoc'h ha brezel a bep eil. Ar soudarded a soñje ganto chom en diskuizh hag e peoc'h, e-giz pa vije tu da gerzhout oc'h arsaviñ ; hag an enebourion a glaske un digarez evit adkregiñ. Meuriad an Ordoviged, nebeut amzer a-raok ma vije-eñ erruet, en doa distrujet hogozik en e bezh ur c'horf-arme war-varc'h, savlec'hiet war o ziriegezh, hag adarre, e oa krog ar rannvro da vreskenniñ ; ar re a felle dezho brezel a oa plijet gant an darvoud-mañ hag e oant o c'hortoz petra a rafe ar gouarnour nevez. Goude ma oa tremenet an hañv, strewet ar bezenoù dre ar vro, ha pa oa ar soudarded o soñjal e oa erruet evito koulz an diskuizh (kement-se o pourchas digarezioù evit dilerc'hiñ ha diaesterioù evit adkregiñ gant ar brezel), ha pa gave gwelloc'h kalz a dud diwall, da gentañ, an tachennadoù en arvar, e tivizas Agrikola mont en arbenn d'an arvar. Goude bezañ distrobet strolladoù meur a lenk hag un nebeut bagadoù-skoazell, ha dre ma ne grede ket an Ordoviged diskenn eus ar runioù, e kasas Agrikola an arme war an douaroù uhel, hag eñ e penn ar soudarded evit ober dezho bezañ ken dispont hag eñ e-unan dirak an hevelep dañjer. Lazeriet e voe ar meuriad hogozik a-bezh. Da c'houde, o c'houzout e oa ret dezhañ kreñvaat e vrud, evit kennerzhañ e drec'hadennoù kentañ, e tivizas aloubiñ Enez-Von, a oa bet graet anezhi a-nevez "Paulinus", abalamour da emsavadeg Breizh a-bezh, evel em eus lavaret uheloc'h. Dre ma oa bet savet buan e raktresoù, n'en doa ket a listri-mor ; met dalc'husted ha kaderezh ar jeneral a voe trec'h war bep tra. Kemer a reas soudarded-skoazell, dibabet a-ratozh, embreget da neuial, evel an dud eus o broad ; ha lezet a-gostez ganto o fakadoù, ez anaoudadurent an aod. Gellout a raent, a-gevret, blieniañ o c'hezeg, diwall o armoù, ha derc'hel da vont. Ken buan e kasas anezho a-benn

d'an enebourion, ma voent sabatuet, hag int o c'hortoz bigi ha listri war ar mor ; ha soñj a zeuas dezho ne oa netra diaes na dic'hallus evit soudarded gouest da'n em gannañ en doare-se ! Diwar se e c'houlennas an enebourion ar peoc'h, ken en em zaskoras poblañs an enezenn.

Agrikola a voe sellet outañ evel ouzh un den meur ha lugernus. Ur wech erruet er vro, e-lec'h tremen e amzer, evel ar re all, o fougasiñ hag o fistilhat war-dro e velestradur, en doa dibabet diouzhtu al labour hag an dañjer. Goude bezañ graet berzh, ne denne ket lorc'h eus se, ha ne gomze ket eus trec'h hag eus taolioù-kaer dre ma oa bet mestr war dud a oa faezhet endeo ; ne gasas ket, zoken, da Roma, lizheroù gant delioù lore evit reiñ d'anaout e verzhioù-mat. Hogen seul vuioc'h ma kuzhe e vrud, seul vuioc'h e kreske hemañ e-touez tud a c'helle santout pegen bras e oa e spi evit an amzer-da-zont pa dave war oberoù ken bras.

XIX.

Neobazh, hep derc'hel kont eus mennoziou an annezidi, hag o c'houzout a-hend-all, dre m'en doa klevet anv eus pezh a oa c'hoarvezet gant re all, e oa nebeut da c'hounit gant an armoù, pa vez direizhderioù o tont da heul, e reas e soñj lemel kuit abegoù ar brezel. Da gentañ e krogas gentañ e-unan ha gant e goskor, en ur lakaat urzh en e di, ar pezh n'eo ket aesoc'h evit an darn-vuiañ eus an dud eget ren ur vro. Kefridi ebet eus servij ar Stad ne veze lakaet etre daouarn frankizidi pe sklaved ; ne gemere na kantener na soudarded evit e servijout diwar sentiñ ouzh an urzhaz, na diwar o bout erbedet, na diwar glevout pedennoù a-du ganto ; an hini e soñje dezhañ e oa an hini gwellañ hag an hini ar muiañ dellezek a fiziañs a

gemere hepken. Fellout a rae dezhañ anavezout pep tra ; trugarezus e oa evit ar mankoù bihan, ha taer evit ar re sirius, met ne gastize ket atav ; aliesoc'h e veze a-walc'h dezhañ ar c'heuz. Gwelloc'h e oa gantañ fiziout kargoù ha melestradurioù e tud e oa-eñ o c'hortoz e chomfent direbec'h, kentoc'h eget rankout kendaoniñ tud graet mankoù ganto. Bec'h an truaioù greun hag an tailhoù a voe skañvaet dre ingalañ ar samm anezho ; lemel a reas muzulioù ijinet evit tennañ arc'hant, a oa kavet dic'houzañvadusoc'h eget an tailhoù o-unan ; evel-se, evit ober al lu gant an dud e vezent rediet da chom dirak skiberioù-greun kloc'h ha da breañ ed evit paeañ o dle. Dre hentoù distro ha da diriadoù diabell e veze degemennet d'ar meuriadoù mont, e doare, goude ma oa tost dezho o c'harterioù-goañviñ, ken e rankent kas an ed da bellvro, a-dreuz douaroù dihent digevannez, kement ha ken bihan ma teue ar pezh a vije bet aezet da bep hini da vezañ un andon a gorvoadurioù evit un nebeut tud.

(Da genderc'hel)

#####

**Chapel KERMARIA-AN-ISKUIT
(PLOUC'HA)**

Savet e vije bet gant an Aotrou Avaugour. Ar savadur kentañ a zo anezhañ pevar treuziad kentañ an nev hag an neviouled.

Er pemzekvet kantved e voe brasaet an nev : an tri treuziad diwezhañ, chapel Aotrou ar c'hastell, ar porched, a-us dezhañ ur sal da renta ar justis hag ur pondalez, anezho o-daou eus ar c'hwezekvet kantved.

En trivec'hvet kantved, ar penn-chantele, teir mogerenn dezhañ hag an tour eizhkognek.

War mogerioù an trizekvet kantved : KOROLL AN ANKOU, a voe awenet gant koroll an Ankou bered an Inosanted e Pariz, bet livet e 1424 hag act da goll e 1786.

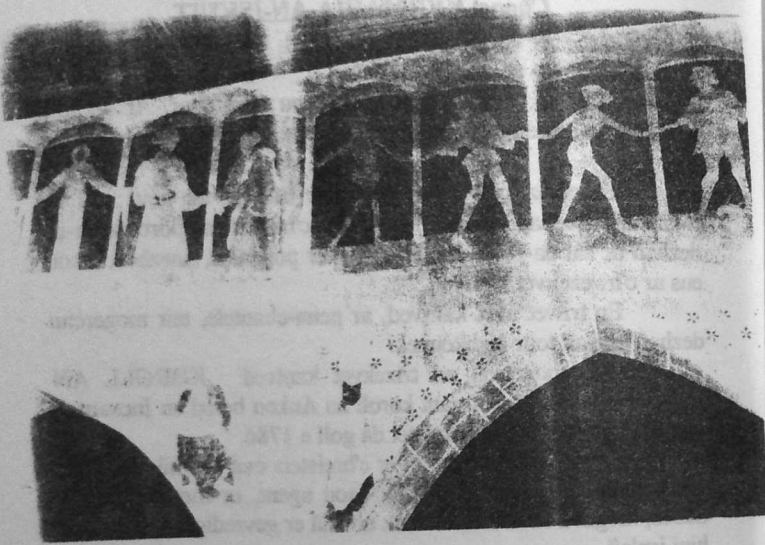
Kregiñ a ra ar c'horoll er c'hreisteiz evit echuiñ en tu all. Bez ez eus anezhi seizh den ha daou ugent, ur metrad tregont dezho, kregiñ a ra hervez ar renk uhelañ er gevredigezh, betek an hini izelañ.

Lavarennoù, peb a eizh gwerzad dezho, a zo skrivet dindan pep den. Awenet int diwar barzhoneg Charner an Inosanted.

Setu aze an urzh m'en em ziskouez an tudennoù. Da heul an oberour : ar Pab, an Impalaer, ar C'hardinal, ar Roue, ar Patriark, ar C'honnetabl, an Arc'heskob, ar Marc'heg, an Eskob, - aet eo da goll, a bep tu d'ar gwerell : ar Skoedour, ar Beleg, ar Maer, ar Steredour - ar Bourc'hiz, ar Chartrouzad, ar Soudard, ar Medisin, ar Vaouez, an Uzurer, ar C'hlasker-bara, an Amourouz, ar Barzh-kaner, al Labourer-douar, ar C'hakouz, ar Bugel.

Dindan Koroll an Ankou e weler ar profeded Izaia ha Zakaria en enkogniadoù.

War izelgostez an hanternoz, murlivadur LAVARENN AN TRI DEN MARV HAG AN TRI DEN BEV. War al lambrusk edo ul livadur : STOURMAD AR VERTUZIYOU

Koroll ar re varv e diabarzh ar chapel

KERMARIA-AN-ISKUIT

An delwennoù e diabarzh ar chapel

HAG AR GWALLSIOU (gwelout al luc'hskeudenn e traoñ ar chapel). Delwennoù ITRON-VARIA WIR SIKOUR, SANT MAODEZ.

AN DELWENNOU

Bez ez eus teir zelwenn ha tregont, e koad lieslivet, hag Ur C'HRUSIFI bras eus ar pemzekvet kantved.

E chapel Aotrou ar c'hastell, ouzh an aoter, UR WERC'HEZ eus ar c'hwezekvet kantved, o kinnig reiñ bronn d'he mabig, hag eñ o nac'h. Botoù-koad a zo gant ar Werc'hez.

Ur WERC'HEZ gant ur vazh-rouanez, eus an XII vet kantved.

SANTEZ BARBA, SANTEZ KATELL, SANT JOZEF, SANT DOMINIK, SANT NIKODEM, SANTEZ ANNA, AR WERC'HEZ GANT AR MABIG-JEZUZ, SANT GLAODA, SANT FIAKR, SANT ALAR, SANT RION (eus an deketvet kantved).

Er penn-chantele, sternaoteriù en alabastr eus ar 15vet kantved. War ar prenestr, ur voest da zerc'hel ur c'hlopenn en diabarzh. Sant MIKAEL o trec'hiñ war an euzhvil.

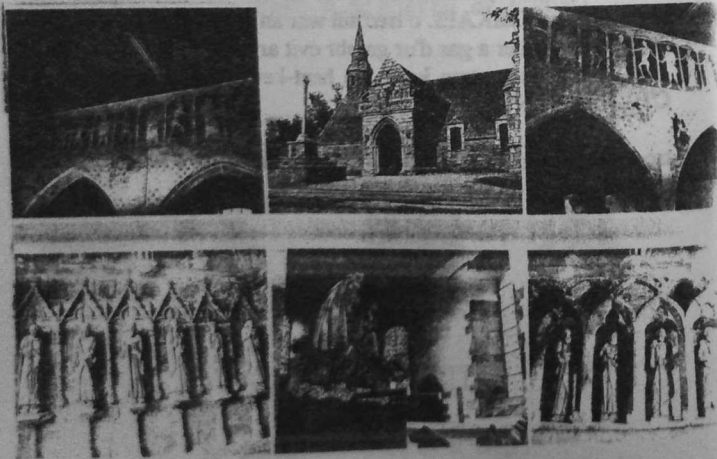
Ur skalier a gas d'ur gambr evit ar birc'hirined o tremen.

Dindan an trap koad, un hent-kev a gase d'an WAZH-C'HLAS e SANT-LOUP.

troet gant Oaled Sant Erwan 28 str. Ch. Berthelot e Brest

Ar chapel gwelet en he fezh

Un nebeut gwelennoù diwar diabarzh ar chapel

FURNEZ UR C'HRISTEN

It difonn e-mesk ar safar hag an hast, ha dalc'hit soñj e c'hell ar peoc'h bezañ kavet er sioulded.

Hep en em werzhañ, en em glevit mat, e kement ha ma c'hellit, gant an holl. Lavarit ho kwirionez, goustadik ha sklaer, ha selaouit ar re all, zoken an hini a zo dalc'het e spered hag an hini dizek : int ivez o deus o istor. Diwallit ouzh an dud trouzus ha tagus, rak gwallgas a reont ar spered.

N'en em genveriit ouzh den ebet ; bez' e c'hellfec'h dont da vezañ rondonus ha fougaser. Brasoc'h ha bihanoc'h egedoc'h a vo kavet atav.

Kemerit plijadur gant ho raktresoù kenkoulz ha gant an traoù kaset da benn.

Taolit evezh ouzh ho red-micher, forzh pegen dister e vefe : ur wir berc'hentiezh ez eo en ur bed na baouez ket a gemm. Bezit evezhiek en hoc'h aferioù, rak leun a widre eo ar bed.

Na vezit ket dall avat pa gejit gant elfennoù a vertuz : meur a hini a glask tizhout uhelvennadoù bras ; hag e pep lec'h ez eo ar vuhez leun a harozegezh.

Bezit c'hwil hoc'h-unan. Dreist-holl, na c'hlac'harit ket ar vignoniezh.

Na vezit ket ginek kennebeut pa garit, rak ken berrbad hag ar geot eo ar garantez e-tal kement difrouezhder ha diachantadur a zo.

Degemerit gant madelezh kuzul ar bloavezhioù, o tilezel ho yaouankiz gant haelled. Kreñvait un nerzh-spered ho tiwallo e henkas un drougeur dic'hortoz. Na chifit ket gant ho sorc'henoù. Kalz a varradoù-aon a zeu diwar ar skizhder hag an digenvezded.

En tu all d'ur reolenn a vuhez yac'h, bezit dous ganeoc'h hoc'h-unan. Ur bugel eus an hollved ez oc'h, kement hag ar gwez hag ar stered : ar gwir hoc'h eus da vezañ amañ. Ha pa vefe sklaer deoc'h pe get, ez a an hollved, moarvat, war e roud, evel ma rank mont.

Bezit e peoc'h gant Doue, forzh pehini e vefe ho meizadur anezhañ, ha forzh pere e vefe ho poanioù hag hoc'h huñvreoù; mirit ar peoc'h en hoc'h ene, e reustl trouzus ar vuhez.

Daoust d'e holl drubarderezhioù, daoust d' labourioù enoeüs ha d'e huñvreoù brevet, ez eo brav ar bed evelkent. Bezit yael hag evezhiek ouzh ar re all.

Klaskit bezañ evurus.

Bet kavet e Iliz-veur Sant Paol,
Baltimore, e 1692, Dizanv.
Lakaet e brezhoneg gant Tepot Gwilhmod.

#####

KEMENN

Distro relegoù e Breizh :

Yann-Eozen Jarl (1902-1985)

(Jean-Yves Charles)

Barzh ha skrivagner, ganet e Sant-Nouga

hag

Helena Dorange (1905-1994), e bried

Oferenn e Sant-Nouga, bro Leon, 29 440

d'ar sadorn 6 a viz Mezheven 1998, da 14 eur 30

Deuet eo an Aotrou Perrot evel kure e Sant-Nouga, er bloaz 1904, pa oa bugel Yann-Eozen JARL. Kenteliet eo bet hemañ gant diazeour ar "*Bleun-Brug*", er feiz kristen hag er vrogarantez evit Breizh, o bro wirion. Masikod eo bet gantañ, ha levezonet en un doare don gant skouer speredel an Aotrou Perrot.

Chom a raio betek drouklazh Person Skrigneg, stag outañ gant ur geneilded vras ha darempredoù strizh, dreist-holl e-pad an eil brezel-bed.

Abaoe e yaouankiz, keneil da Roparz Hemon, e oa e-touez kentañ kenlabourerion "*Walarn*".

Evel kalz a Vreizhiz eus ar rummad-se, e 1944, e voe Yann-Eozen Jarl toullbac'het ha jahinet a-raok bezañ didamallet.

Embannet eo bet barzhonegoù Yann-Eozen Jarl war "*Feiz ha Breiz*", "*Gwalarn*", "*Imbourc'h*", hag e skridoù skiantel, "*Jedoniezh*", war "*Hor Yezh*".

Diembann : "*Kentelioù a verdeadurezh*".

#####

AN OFERENN VREZHONEX BET LIDET E PLOUCHA

D'ar sul 10 a viz Mae ez eo bet bet kenlidet an trede oferenn e brezhoneg e Plouc'ha, gant an Tadoù Maoris Eouzan, Person nevez Plouc'ha, ha Job Lec'hvien, Person Kergrist-Moelou. Lakaet e oa an oferenn-mañ gant Marc'harid Gourlaouen ha Vefa de Bellaing, ha gant ar gristenion o deus labouret evit hor yezh. Couzout mat a oar ar re a zo deuet eus Roazhon, Best, Lannuon, ez eo an oferenn-mañ un degouezh a-bouez bremañ e luskad hor yezh hag hor feiz. Evit ar bloaz a zeu e vo lidet an oferenn un tammig abretoc'h goude Pask ha klasket e vo ul lec'h evit ma c'hello merennañ ar re a vo deuet eus pell.

#####

DEVEZHIOU-EMGAV E LOKELTAZ-RUIZ

Eus al lun 6 (11 eur)

d'ar yaou 9 a viz Gouere 1998 (17 eur).

Oaled Sant Erwan a ginnig d'ar vrezhonegerien gristen kejañ a-gevret e-pad un nebeut devezhioù-emgav hollvrezhonek hag a spered kristen. A-bouez eo d'ar vrezhonegerien gristen en emgavout a-gevret a-benn en em sikour da vezañ kristenien en Emsav ha... brezhonegerien en liz.

Roll an devezhioù : Diouzh ar mintin, istor an Emsav hag al lennegezh vrezhonek, gant Youenn Olier. Kentelioù brezhoneg a vo roet e-keit-se d'ar re o deus ezhomm. Goude merenn : Pourmenadennoù (Abati Lokeltaz, kastell Sucinio...), diskuizhañ war an aod pe vageal dre lien...

Koust : Ganeomp e vo fardet ar boued ha rannet e vo ar priz anezhañ etre ar berzhidi (nemet an dud dilabour hag ar studierien) Degemer mat d'an tiegezhioù bugale en oad izel ganto.

Lec'h : Ar chomlec'h resis a zo : "Korogo", 3 hent Poullgor, Traezhenn (Plage de) Kerfago, 56730 Lokeltaz-Ruiz (St Gildas de Rhuys). Pliz : 02 97 45 29 73. Da vont di e ranker mont a gleiz e bourk Lokeltaz war-zu ar porzh. Ur wech en em gavet dirak ar mor, mont a gleiz c'hoazh war hent Poullgor. Kant metrad eus an aod emañ an ti.

Enskrivadurioù : Pellgomzit d'ar 02 98 21 60 10 (responterez) evit lakaat hoc'h anv (a-raok ar sul 28/6/98). Pe neuze skrivañ da Oaled Sant Erwan, 13 Keoded Duguesclin 29800 Landerne. Tu a zo da zont evit un devezh pe ziv hepken ma n'heller ket ober mod all... Kambreier a zo evit an dud en oad. Ar re all a gampo dindan teltennoù, diouzh ret. Pep hini a zegaso e liñserioù pe e sac'h-kousket.

